

MAGYAR LAPOK

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvénytisztelet bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

A Katolikus Nagygyűlés harmadik és befejező napja

Ezeröttszáz tagu gyermek-kórus a csíksomlyói kegytemplomban. — Este huszezres tömegű körmenet Csíkszereda utcáin

Csíkszereda. Saját tud. Vasárnap már reggel öt órától kezdve mozgalmas volt a csíkszeredai római katolikus templom, s a főgimnázium kápolnája, továbbá a szomszédosan egybenőtt Csíksomlyóban a híres kegytemplom és egész környéke.

Reggel a csíksomlyói kegytemplom előtt az ifjúsági Mária-társulatok gyülekeztek össze, s nagy bevonulást tartottak a kegytemplomba. Ünneplés fogadalomajutást tettek ottan, majd megkezdődött az ünnepi szentmise az ifjúság részére. Körülbelül ezer gyermekből álló kórus énekelt a szentmise alatt. Az ünnepi misét Márton Áron püspök mondotta.

Diszgyűlés a kegytemplom előtt

Evangélium után **Bálint József**, a Katolikus Népszövetség igazgatója lépett a szószékre. Beszélt a gyermeki lélek tisztaságáról, s a szülő, valamint a társadalom kötelességeiről. Beszéde után tovább folyt a szentmise, melynek keretében **Domokos Pál Péter** vezényletével ezeröttszáz gyermek énekelt egyházi énekeket.

Nem mindennapi és megható volt ezután a templomban rendezett katekizmus-verseny. **Adorján Károly** főtanfolygoló, **Veress Ernő** pápai kamarás, **P. Dombi József** jezsuita atya, **dr Erős Alfréd** lelkiigazgató és **Márkos Endréről** alakult bírálóbizottság elé került húsz gyermek, akiket vallásoktatóik választottak ki falvaikban az iskolás gyermekek közül. A gyermekek csodálatos készséggel és biztonsággal feleltek a fölöttébb kérdésekre. Feleletükkel bizonyosságot tettek arról, hogy vallási nevelésük olyan magas színvonalon áll, mely páratlan a maga nemében. A verseny pályadíját **Benedek András** gyergyószentmiklósi tanuló nyerte el, nagyszerű, de egyben megható feleletével. Második lett **Bálint Sarolta** kézdizsászfalu, harmadik **Terstyánszky István**, brassói tanuló.

A **Bálint József** igazgató kitünő ötletét dícsőró katekizmus-verseny igen mély hatással volt a népre. Valósággal nevelődtek a szülők is e verseny alatt, s földéruilt az arcu, amikor gyermekeiktől egy-egy olyan kérdésre hallottak feleletet, mely már az ő gyermekkorukban is a tanítás tárgyát képezte.

A nagyszerű verseny után megkezdődött a Katolikus Népszövetség díszközgyűlése, a klostrom előtti főtéren. Színes székely öltözetben, vadvirágos rétként hullámozott a hatalmas néptömeg a ragyogó nyári napsütésben. A hangszórók erőteljesen továbbították a közgyűlés programját a távolabbiakhoz is.

Dr Pacha Ágoston temesvári megyéspüspök lelkes és közvetlen szavakkal mondott megnyitó beszédet, s a hallgatóságot valósággal magával ragadta.

Dr Gyáriás Elemér távolmaradása folytán **dr Nagy András**, a kiváló fiatal orvos és lelkes közéleti férfiú tartott előadást „A népi kultúra és a gyermekáldás” címmel. Előadása mély nyomokat hagyott a lelkekben. Utána **Gálly Sándor** nagyváradai plébános beszélt. Beszéde természetesen szintén „Krisztus és a gyermek” alap gondolathoz indult ki. Megrendítő szavakkal mutatót rá az üres böleső, s a gyermektelenség társadalmi, egyházi, családi és állami kihatására.

Ezután az egész püspöki kar sulyával és tekintélyével kihirdették az egyes szakosztályi gyűlések határozati javaslatait, amelyeket a díszközgyűlés egyhangúlag jóváhagyott. A díszközgyűlés zárószavait **Fiedler István** szatmár—nagyvárad megyéspüspök mondotta el. Kifejezést adott mély meghatódottságának és hálát adott a Jóistennek a ragyogó szép időért s a székely nép ilyen példamutató, vallásos demonstrációjáért. Teljes elismerését nyilvánította a papság és tanítóság kitünő, lelkes munkájáért. A díszközgyűlés a pápai himnusszal ért véget. Utána méltóságteljes rendben és fegyelemben Csíksomlyóról elindult a tömeg hazafelé. Nem lehetett mélyszéges meghatódás és könnyes öröm nélkül nézni ezt a vallásos áhitathat merült hatalmas tömeget, mely büszkén, öntuda-

Népgyűlés vasárnap a gyermekekért

Vasárnap délután 5 órakor **Márton Áron** püspök nyitotta meg a népgyűlést, amelyen közel tízezer ember vett részt. A gyűlés első szónoka **Antal Áron** főgimnáziumi tanár volt. „Gyermek, a család kincse” című hatalmas beszédében kemény szavakkal ostromozta a gyermekáldás elleni védekezést. Virágzó almafához hasonlította a sokgyermekes családot, míg a gyermektelen családot ahhoz a fához hasonlította, mely virág nélkül csak azt a célt szolgálja, hogy kivágattassék és a tűzre vetessék.

Választávirat a Vatikánból, Csizsár és Mailáth érsektől

Fodor József beszéde után **Márton Áron** püspök emelkedett szólásra és örömmel jelentette be, hogy a nagygyűlés első napján elküldött üdvözlő táviratok egy részére már is válasz érkezett. Így: választávirat érkezett a Szentatyától, aki a vatikáni bíboros-államtitkár útján fejezte ki köszönetét és áldását küldte. Köszönetet mond az üdvözlésért a bucaresti pápai követ is; választáviratában távolmaradása miatt

Fodor József főtitkár „A gyermek, népünk értéke” című értekezésében azzal a vezérgondolattal kezdte fejtegetését, hogy most, amikor sokmillió népek fének a kipusztulástól a gyermekáldás nagyfokú csökkenése miatt, vajjon mi megengedhetjük-e magunknak a gyermektelenség fényűzését? A továbbiakban gyönyörűen jellemezte az anyát, az áldott asszonyt és népünk áldását a sokgyermekes családokban jelölte.

„Népünk bűnei gyermekeinkkel szemben” Lukács Mansvét missziós atya beszéde

A népgyűlés harmadik szónoka **P. Lukács Mansvét** volt, a ferencrendiek híres missziós szónoka. „Népünk bűnei gyermekeinkkel szemben” című beszédében abból indult ki, hogy a mai kor szellem is megállapítja, milyen nagy hatalom a gyermek az emberiség legdrágább palántája, a föld legértékesebb vagyona. „Jövők alapja, fajunk fenntartásának egyetlen biztosítéka”, — mondotta a szónok.

A továbbiakban rádöbbenően kérdezte: „A szülők bűne — gyermekeikkel szemben? Hát ilyen is van? Hiszen egyébből sem állunk, mint a szülői szeretet magasztalásából. Ez a magasztalás helyén való. A szülő sok áldozatot hoz gyermekéért... De... de sokat is vét gyermeke ellen”.

— A szülők legnagyobb bűne, — mondotta a szónok, — hogy nem akarnak szülők lenni. Bizonyítéka ennek az, hogy székely falvaikban évről-évre fogy a születések száma. Ezzel talán a meglévő gyermek anyagi javait akarják biztosítani. Nem gondolják meg, hogy Istent se jóságban, se szeretetben felülmúlni nem lehet. Ember ne feledd: Élet és halál Ura egydül az Isten. Ha te nem bízol az Ő gondviselő jóságában, magadra hagy s akkor ne csodáld, hogy meglévő gyermekeid is hiányt látnak. Gondold meg: minden újabb gyermek házadban újabb áldást jelent. Ha nem fogadod el a gyermeket, Isten áldását utasítod vissza. Ne csodáld akkor, hogy otthonodban béke és szeretet nincs.

tosan vallotta magát Krisztus katonájának.

A díszközgyűlés után **dr Csipak Lajos** kánonok, szeminárium régens látta vendégül a püspöki kart. Az ebéden jelen volt **Drimba József** alezredes-megye főnök és **Szász Gerő** polgármester a hatóságok részéről, — továbbá ott voltak a magyarság közéleti vezetői is. Igen megható volt, amikor ebéd után, **Pacha Ágoston** dr temesvári püspök indítványára az ebéden résztvevők egyházi énekeket énekeltek.

Gyermekek ajándéka a püspöknek

A Katolikus Nagygyűlés második napján, szombaton, a Népszövetség közgyűlésének megnyitása előtt, meglepetésszerűen igen kedves jelenet játszódott le. Az elnöki emelvényhez érkező **Márton Áron** püspök elé két kicsi, szőttes ruhás leányka járult. A kisleányok párszavas versikét mondtak el, majd átnyújtották a püspöknek a kezükben tartott csomagot, melyben egy miseing, egy karing és egy kehelytartó volt. Az összes munkák eredeti székely motívumokkal, székely hímzéssel készültek és Kézdizsászfalu, valamint Kézdizsászfalu leányai készítették, **Földi István** rajztanár terveit szerint.

Márton Áron püspök láthatólag meghatottan köszönte meg a kedves figyelmet és **Sólyom Bélától**, a község érdemes plébánosától behatóan érdeklődött a két magyar falu iránt.

Zsákok, cséplőponyvák, locsolótömlők,
hevederek, kötélárúk, zsinegek, kárpitos kellékek, lópokrócok és kocsi-
takarók legolcsóbb bevásárlási forrása

JUTEX Oradea, Piața Mihai Viteazul.

Telefon: 17-23

— Vagy a gyermekneveléssel járó sok gondot nem akarod vállalni? A gyémántkeresőkről olvasom, hogy a nagy hőségben, az égő homok között étlen-szomjan milyen emberfeletti erővel dolgoznak, míg egy értékes szemre találnak. Életünk folytatása, az örökéletű lélekkel megáldott gyermek nem érdemli meg, hogy küzdjünk, dolgozzunk érte?

— Ezen a téren — a gyermek testi-lelki gondozásában — igen sok a szülők mulasztása. Ezt bizonyítja, hogy felénk manapság nemcsak a születések száma csökken, hanem a gyermekhalandóság is mind ijesztőbb méreteket ölt. Hogy ez hová vezet — nem kell magyaráznunk. A tékozlófiú a sertések vályujáig jutott, mert vagyonát nem gyarapította, a meglévő tőkét pedig pazarolta. Nemzetével, fajával szemben nem ilyen tékozlófiú-e az a szülő, ki jövőnk reménységét, reménységünk jövőjét, önnépének legdrágább vagyonát, gyermekét saját hibájából pusztulni, veszni hagyja. Elítéled az ilyen szülőt? Vajjon nem vagy-e te is ezek közül?

Ezután a szónok végigvezette a hallgatóságot a kellő gyógyításokkal nem védett, a magára hagyott, a hiányosan táplált, a kellőképpen nem tisztogatott, a méklével és pálinkás kenyérrel alvásra szoktatott és a káromkodással megrontott gyermekek életén. Megrázó szavakkal bizonyította, hogy az ilyen gyermekek szülői milyen súlyosan vétkeznek nemcsak gyermekeik, hanem fajuk és hitük ellen is.

A beszéd további során a nevelési hibákról is szólt.

Isten számonkéri

— Az iskoláztatás nagy kötelessége is megpróbálja a szülők lelki erejét, — mondotta a szónok. — Hány szülő vonja el gyermekét önmaga kényelmére az iskolától. Isten számonkéri még azt is — ha a szülőnek módjában volt különféle szellemű iskolák között válogatni — gondja volt-e rá, hogy gyermeke abba az iskolába kerüljön, ahol súlyt helyeznek a lelke szépítésére is. Ha pedig az iskolát jól választotta ki, megbecsüli-e, támogatja-e azt? Együtt dolgozik-e az iskolával? Nem rontja-e le otthon annak nevelését, jellemfejlesztő hatását.

— De ki felel azokért a fiatal, serdülő fiúkért is, kikkel apjuk kevesebbet törődik, mint a legelőre eresztett csikóval? Nem tudja: kivel barátkozik. Nem néz utána, hogy éjnek idején merre barangol. Az ilyen szülő nem gondol arra, hogy földi értékeink között legdrágább nekünk az emberivér. Ennek tisztasága nemcsak az arcot teszi üdévé, nemcsak egészségünket kovácsolja vaske-

ménnyé, hanem az élet szépségét és boldogságát is ez biztosítja.

— Necsak leányaink tisztaságát féltjük! A férfi fiatalság tiszta élete ép annyira jelentős egy népfaj életében, mint leányai fehérsége. Édesapa, édesanya! Megfeleltek-e ezen a téren kötelességeiteknek! Amely szülő gyermekével szemben gyöngye ezen a ponton — ott a gyermek fejlődik erőszakossá, durvává — szülőivel szemben.

— Székely anyák! Gondoltok-e arra, hogy nehez lesz majd számadástok leányaitok cifra, divatos ruhái miatt, melyekért talán jóhírnevüket, becsületüket dobják oda?! Ezek a lányok az emberiség tiszta buzájában a polyva szemek. Fajunk szégyenei, népünk megrontói. Nem jutottak volna ide, ha édesanyjuk nagyozás helyett, lelki-teszt egyszerűsége, szerénysége neveli őket.

— A szülőkre hárul sokszor még az unokák szerencsétlen sorsa, helyzete is. A törvénytelen gyermekek egész életüket meghélyeztetten szenvedik végig. Boldogulásuknak szinte a lehetőségét is elzárja előlük születésük mostoha körülménye. Bármerre fordulnak, mindenütt kíséri a szégyen: „törvénytelen származású!” Pedig ők erről nem tehetnek. Az ők szenvedéseiket is elsősorban nagyanyjuktól kéri számon a jó Isten. Ha anyjuk nem időzhetett volna oly sokat „édeskettesben” ők is születettek volna szentségi házasságban.

Gyöngédség, gyöngeség nélkül

A beszédet következő mondatokkal fejezte be *Mansvét* atya:

— Olvastam valahol: a mesék világában élt egy király. Ennek a csákoján olyan csodálatos gyémántforgó volt, hogy valahányszor egyet fordított rajta, mindig megfordult körülötte a világ. Mindig újabb szépségek váltak körülötte láthatóvá. Ilyen csodálatos mesebeligyémánt az emberiszív. Ha azt akarjuk, hogy körülöttünk megforduljon a világ, fordítsunk egyet szíviünkön!

— Szülők! A földön legnagyobb hatalom a tietek. Hiszen ti tartjátok kezetekben a gyermeket. A földön legelső tekintély a ti tekintélyetek, ha használni tudjátok, ha élni tudtok vele. Fordítsatok egyet szívetekben. A test és vér ösztönös szeretetéhez vegyétek oda Isten szeretetét. Ez majd erőt ad, hogy gyöngédek legyetek — gyöngeség nélkül. Szeretősívüek — elfogultság nélkül. Ez majd világosságot nyújt, hogy kötelességeitek mindig felismerjétek, erőt ad, hogy ezt teljesíteni is tudjátok. Így aztán nem elnevelitek, hanem jóra, szépre oktattjátok, vezettétek, formáltjátok önéretek, gyermekeitek. Hitünk és népünk javára, boldogítására. Amen.

A szentségi körmenet fölemelő szépsége

Te Deum a körmenet után. — Pacha Agoston püspök meghatódó zárószavai

Este félkilencor indult el Csíkszereda városban a plébániatemplomból a hívek szentségi körmenete, melyben húszrezen vettek részt a nagygyűlés hallgatói és a környék lakossága közül. Másfél kilométer hosszúságban, tömött nyolcos sorokban haladt a tömeg. Elöl a plébánia keresztje, utána az elemi, közép és felsőiskolás ifjúság, azután a vidéki egyházközségek templomi zászlók alatt, majd a Nőszövetség, az oltáregyletek, a missziósok, a leányegyesületek, a férfiak vallásos egyesületei, a szerzetesek, a főpásztori

kereszt, utána hierarchikus sorrendben 300 főnyi papság, köztük a görög katolikusok képviselői is, majd az oltári szentséget vitte Pacha Agoston temevári püspök. Mögötte a másik két püspök: Fiedler István és Márton Aron haladt: aztán a államhatalom képviselői, köztük Drimba József alezredek megyefőnök, majd az Egyházmegyei Tanács elnöksége és igazgatótanácsa, s a Katolikus Népszövetség központi és helyi vezetői.

A körmenet minden tagja égő gyertyát vitt a kezében. Ahol a körmenet elhaladt, a házak ablakai virágokkal, szőnyegekkel voltak díszítve és fényesen kivilágítva. Az egész menet felséges látványt nyújtott, s különösen festői megjelenésű volt a gyermekek és felnőttek nagy sokaságának színes székely népviselete. A körmenet visszerkezésekor *Te Deum* volt a plébánia-templomban. Pacha püspök megindító szavakkal szólott arról, hogy a nép bizonyosságot tett vallásos buzgósága emlíre. Bizhatik is benne, hogy bármily megpróbáltatásai között hithűsége ezt a népet fenn fogja tartani.

Müller Lajos S. J. művei:

Müller: Szent billincsek	55 lei
„ Szeressétek egymást	33 „
„ A kereszt iskolája	90 „
„ A kereszt diadala	144 „
„ Harmatozottak ezek	130 „
„ Jertek, imádjuk	42 „
„ Legyetek tökéletesek (II. k.)	35 „
„ Ima és hivatás	15 „

KORDA R. T. KIADÁSA

Az újságírók tusnádi üdülője

Ott fekszik a Brassó—Csíkszereda vasútvonal mellett, a fenyőborította Hargita egyik nyulványának, a Piliške-hegységében, keskeny, mély, vadregényes völgyben, ahol az Olt vize, a vasútvonal és az országút egymást kerülgetve vezet a szépséges Székelyföld e legszebb részén végig. A völgy baloldalán a Nagycsomád csúcsai emelkednek sziklás tornyaikkal, évszázados fenyőkkel az ég felé s az egykori tűzhányóhoz kráterének mélyében most ott tükröződik élénk kék színben Szent Anna legendás tava.

Két hegyóriás közé szorítva fekszik Tusnád-fürdő, a Kárpátok gyöngyének ismert remek fürdő- és üdülőtelepe, 650 méter magasságban. Itt sötét fenyvesek ontják az ózont, ott tarka rétek egyeznő virágzónyegei telítik mezej virágok illatával a levegőt, itt gyógyfürdők vize tör elő a föld mélyéből s néhol fojtó, kénes, alvilágra emlékeztető gázok szivarognak elő a föld mélyéből. Mindez külön-külön s együtt gyógyít szívet, gyomrot, ideget, tüdőt, véreter és használ reuma, csúsz, gyulladás, izzadmány, vérszegénység és sok más baj esetén.

Egészséges ember viszont eszményi üdülést találhat itt. Ha csendre, pihenésre van szüksége, megtalálja a fürdő körüli árnyas sötányokon, virágos réteken, erdei utakon. Ha szórakozás kell, itt van a Csukás-tónak 25.000 négyzetméter felületű vize, ahol úszkálhat, csónakázhat, napozhat, tornázhat és vendéglőjében táncolhat. Az Olt mentén hajnaltól napnyugtáig halászhát, horgászhat, rákászhat. Vagy járhatja a hegyeket, felmehet a remek kilátóhoz, az Apor-bástyához, a Ludmilla-kilátóhoz vagy a távolabbi Sólomkó sziklacúcsára, ahol még ma is láthatja a fejlődmelet vadászó sólymainak csenevész utódait. Nagyobb kirándulást is tehet a Szent Anna-tó, a Piliške, a csíki Bálványosvár legendás, történeti érdekességű helyeire.

Más szórakozás? Fürdés a hideg vagy meleg, vasas, sós, jódos, szénavas fürdőkben. Hallgatni a naponta háromszor különböző helyeken játszó katonazenekart.

Tusnád-fürdőt az ismertető füzetek úgyis emlegetik, mint a gyermekek paradicsomát. Igaz, sehol annyi gyermek nem nyaral, mint itt. Külön fürdőjük, strandjük, játszótérük van, ahol százával szórakoznak s pár hét múlva négy-öt kilós súlygyarapodással, piros pozegás arccal jókedvűen térnek haza.

Az idén Tusnád-fürdő nagy lépést tett előre a fejlődés útján. A központ összes utcáiban csatornázási munkálatokat végeztek és ezzel sok régi panaszt orvosoltak. Elkészült a fürdőn át vezető országút kövezete és portmentesítése. A villanytelep sok új lámpát szerelt fel s torvba van véve a fürdők modernizálása és kúrszálon felépítése is.

Külön látványossága Tusnád-fürdőnek az Olton túl, a strandfürdővel szemben lévő fenyveserdő tövében álló modern, lapostetőjű új villa, amit a kisebbségi újságírók építettek. Teljesen modern berendezés, minden kényelem található itt, csendes, portmentes helyen. Parkettes tánc- és társalgó terem, csempézett fürdőszobák, vasbetoncső bútorok, művészi festmények, cserép-kályhák található a remek fekvésű villában, amelyben elsőrangú konyha, panzió-rendszer áll a vendégek rendelkezésére. Cím: Székely Géza, Tusnád-Bai, Casa Ziaristilor.

Tusnád-fürdő az idén a külföldi utazás nehezégei miatt rekord forgalmat remél. Már is óriási előkészületek folynak minden felé. Új villák készülnek, a régiakat javítják, s mint hangyaboly nyüzsgönek a munkások, hogy a szezon kezdetére készen legyen minden s jól érezhesse a vendég. Tusnád további fejlődését különben biztosítja az új primar Ostoiti Ernő kiváló személye, aki Tusnád-fürdővel és annak berendezésével összenőtt és annak érdekeit lelkesedéssel szolgálja.

**Mindenkinek
legjobb vágya,
saját telke,
saját háza!!!**

Magánházak, bérházak, háztelkek, szőlők, birtokok **adás-vételét** **hözvetítő iroda**. Minden igényt kielégíték!! Kérem, **hívogveladóingatlanait** velem **közös** **niszives** **edjék**! Válasszon és vásároljon!

Horvát Ingatlaniroda
Str. Regele Carol II. 3 sz. Orso ya-zárda épület

Megalakult a Romániai Magyar Népközösség nagyváradai és biharmegyei tagozata

**Az elnökök: Dr Soós István és Markovits Kálmán.
A népközösség kulturális, gazdasági és társadalmi szakosztályok keretében végzi működését**

(Nagyvárad.) A Romániai Magyar Népközösség a maga városi és megyei tagozatát vasárnap délelőtt Nagyvárad, illetve Biharmegye területére nézve is megalkotta. Az alakuló gyűlés Nagyváradon, a Magyar Ház emeleti magyterében folyt le dr Soós István parlamenti képviselő, mint városi tagozati elnök és Markovits Kálmán ináncsi földbirtokos, mint vármegyei tagozat elnök vezetésével. A központ kiküldöttjeként Teleki Ádám gróf parlamenti képviselő jelent meg s a közönség sorában úgy a város, mint a megye magyar társadalmának minden rétegéből többen jelen voltak.

Dr Soós István bevezetőül hosszabb beszámolót olvasott fel, melyben utalt a Nemzeti Ujjászületési Front magyar alosztályának a létrejöttére s ezzel kapcsolatban arra, hogy a kormány engedélyt adott a Romániai Magyar Népközösség megalakulására. Megemlítette, hogy az állampárt magyar alosztályába Nagyváradon 7000 tag iratkozott be s hogy a parlamenti választások alkalmával az egész országban 168 ezer szavazat esett a magyarság képviselőire, Eddig úgy a miniszterelnök, mint a kormány többi tagja, különösen Dragomir Silviu kisebbségügyi miniszter sok jóakarattal kijelentést tett a magyar népcsoport életigényei figyelembevételéről. A magyarság parlamenti képviselése azon igyekszik, hogy ez ígéretet valóra váltásáért kiküzdje s csak addig marad helyén, amíg reménye van, hogy eredményt érhet el. Az állampárt magyar alosztályától, mint politikai szervezettől egészen különálló alakulat a Romániai Magyar Népközösség szervezete, mely az itteni magyarság kulturális, gazdasági és társadalmi ügyeinek a szolgálatát van hivatva teljesíteni. E szervezet központi elnökségét a kormány hozzájárulása alapján ideiglenesen Bánffy Miklós gróf vállalta, ki Nagyvárad városra dr Soós Istvánt, Biharmegyre vonatkozólag Markovits Kálmán földbirtokost bízta meg a helyi tagozatok vezetésével. A népközösségi szervezet politikamentesen dolgozik, de bizonyos összhangban kell mégis dolgoznia az egyetlen jogosult politikai alakulattal, a Nemzeti Ujjászületési Front magyar alosztályával. Dr Soós István a továbbiakban a városi magyarság összetartó támogatását kérte. Hasonló felhívással fordult a megyei magyarsághoz Markovits Kálmán, a megyei szervezet ideiglenes elnöke.

Ezután kegyelettel megemlékeztek a napokban elhalt Kocsán János kuriai bíróról, ki annakidején a nagyváradai és biharmegyei Magyar Párt elnöke volt. A továbbiakban dr Thury Kálmán szólalt föl és a megjelent közönség nevében kifejezte, hogy a két elnök bejelentéseit tudomásul veszi s az ő központi megbízatásukhoz hozzájárul. Kívánja, hogy vezetésük alatt a magyar nép minden közérdeke szolgálatára induljon meg a cselekvő munka.

Az általános helyesléssel fogadott felszólalás után Altnóder Endre mérnök szólalt fel, aki a magyarság kenyér-problémáit, a földhöz és a munkához való jog bizonyossá tételének a szükségét boncolgatta és erre mint a legfontosabb követelményre hívta fel a vezetőség figyelmét. Beszéde végén átnyújtott gróf Teleki Ádámnak egy emlékiratot, hogy azt a nagyváradai és biharmegyei magyar lakosság nevében gróf Bánffy Miklóshoz, mint a Magyar Népközösség elnökéhez juttassa el.

Az elnök indítványára aztán megalaki-

tották a Romániai Magyar Népközösség nagyváradai, illetve biharmegyei tagozatának azokat a szakosztályait, melyekben a népközösségi munkának végbe kell mennie. Három-három ilyen szakosztály fog működni: a kulturális (egyházi, iskolai és nevelésügyi) szakosztály, aztán a gazdasági (földművelés, ipar és kereskedelem ügyeire vonatkozó) szakosztály, végül a társadalmi (munkásügyi, népjóléti, jótékonyági) szakosztály. Együttal az alakuló ülés kimondotta, hogy a szakosztályok további behívásokkal kiegészíthetik magukat. A szakosztályok névsora a következő:

A nagyváradai tagozat: Elnök: dr Soós István. Központi titkár: Arvay Árpád.

1. Kulturális szakosztály: Elnök: dr Schriffert Béla. Titkár: Arvay Árpád. Tagok: Brósztel Lajos, Csernák Béla, Imrik S. Zoltán, Halász Gyula, Karácsony József, Kiss Károly, Kortsmáros László, Maróth Sándor, Materni Imre, Mikusay József, Paál Árpád dr, Sulyok István, Szabó Lajos dr, Thury Kálmán dr, Udvarhelyi Béla, Váradi István, Berde Mária, Bíró József dr.

2. Gazdasági szakosztály: Elnök: Baros Sándor. Titkár: dr Orbán Dénes. Tagok: Agárdy István, Altnóder Endre, Andriška József, Borbély Lajos, Cziffra Kálmán, Dvorzsák, Daróczi János, Farkas István, Fazekas Lajos, Fenesy László, Kaczián Kálmán dr, Kovács Antal, Hegedűs Nándor, Novák András, Máthé Pál, Monus Sándor, Podolcsák József, Podolcsák Sándor, Pogány Attila, Robicsék Béla, Szabó Károly, Varga László, Varga György, Pintér István, Pataki András, dr Szemes Ferenc és még a kijelölendő tagok.

3. Társadalmi szakosztály. Elnök: dr Gyöngyösi István. Titkár: dr Patzkó Elemér. Tagok: Ajtay Gyula, Czegléd Miklós dr, Emódi János, Faragó Viktor, Holubák Károly, Ince András, Jelinek Géza, Kabos Béla, Konrad Béla, Lőrincz Sándor, Medvigy Ferenc dr, Pap Dezső, dr Szeghalmy Sándor, Tombory Béla, Váradi Boldizsár, dr Szőke Ferenc, Horváth Árpádné, Kassay Kálmánné, Csernák Béláné, Balajti Jenőné és a még kijelölendő tagok.

Közös választmány Nagyvárad város részéről: dr Soós István elnök, dr Cziffra Kálmán, dr Kovács Árpád, dr Thury Kálmán, Arvay Árpád, Ajtay Gyula, Szabó Károly.

Közös választmány Bihar megye részéről: Markovits Kálmán elnök, Koczó Jenő, Csomafályi Sándor, Wallner Győző, Bagossy Sándor, Jakab Viktor, Zathureczky József.

Alosztályok: A) Kulturális szakosztály: a) Iskolai oktatás és népnevelés. Vezető: Kortsmáros

A nagyváradai iparosszakosztály megalakulása

A Népközösség nagyváradai tagozatának iparos szakosztálya vasárnap délután 4 óra körül népes gyűlés keretében tartotta meg alakuló ülését a Magyar Házban, amelyen gróf Teleki Ádám és dr Soós István országgyűlési képviselők vettek részt. Az iparosgyűlést dr Soós István nyitotta meg és üdvözölte Pintér István mérnök, szakosztályelnököt, akit a délelőtti folyamán megtartott szervezőbizottság választott meg erre a tisztségre. Majd gróf Teleki Ádámot üdvözölte, mint a magyar iparosság országos vezetőjét, ki hivatva van Erdély és Bánság iparosságát megszervezni.

Dr Soós István képviselő megnyitóját követően Pintér István elnök emelkedett szólásra és hosszabb, nagy tetszéssel fogadott beszédben a következő ipari programot adta:

Nemzetgazdasági téren: A magyar nyelv használata a munkakamarákban, a betegsegélyzőben és más hivatalokban, a gyülekezési szabadság a Népközösség keretén belül és az iparjog szerzésének megkönnyítése.

László, jegyző dr Szatmáry Ferenc. b) Sajtóügy: Peredy György, jegyző: dr Sály László, c) Sportügy: dr Szeghalmy Sándor, jegyző: dr Kolas László. B) Gazdasági szakosztály: a) Szőlőgazdaság: dr Kaczián Kálmán, jegyző: Nemlaha György. b) Ipari és kereskedelmi szakosztály: Pintér István, jegyző: dr Dévald László. c) Pénz- és hitelügy: Horty Dezső, jegyző: dr Kovács Ernő. d) Szövetkezet-ügy: dr Borbély Lajos, jegyző: dr Lintner Béla. C) Szociális szakosztály: a) Népegészségügy: dr Szőke Ferenc, jegyző: dr Középeasy László. b) Jogvédelem: dr Czegléd Miklós, jegyző: dr Fehér Endre. d) Szociális segélyügyi osztály: dr Szabó Lajos, jegyző: Daróczy Kiss Lajos.

A nagyváradai szervezet pénztárnoka: Máthé Pál. Ellenőrök: Szabó Károly és Emódi János.

A biharmegyei szervezet: Elnök: Markovits Kálmán. Központi titkár: Arvay Árpád.

1. Kulturális szakosztály: Elnök: Bánás László. Titkár: Sárközi Gerő. Tagok: Arday Aladár, Dibácz József, Egey István, Flatt Jenő, Juhász András, Papezás Lajos, Sárközi Mihály dr, Szabó Zoltán, Wallner Győző, Zathureczky József, Benedek István, Belényes.

2. Gazdasági szakosztály: Elnök: Bartos Adorján. Titkár: Koppány Rezső. Tagok: Bagossy Sándor, Szalonta, Antal Béla, Balázs Kálmán, K. Balogh Ferenc, Barca József, Cs. Benedek Péter, Bige József, Bonis Elemér, Felvinczi Sándor, ifj. Gáspár Dániel, Gyémánt Elek, Hornyánszky Pál, Illés Sándor, Kalló Imre, Koczó Jenő, Lukács Ferenc, Székelyhid, Makkay Sándor, Szabó Lajos, Gyanta, F. Szatmáry Ferenc, Tárkány, Telegdy József, Mezőtelegd, Tolnai István Diószeg, Ungvári Sándor, Végh Imre, Bodnár Sándor, Diószeg, Kuki Zoltán, Bihar, Molnár György, Szalonta, Czapfalvy József, Tenke.

Ipari és kereskedő osztály: Vezető: Bagossy Sándor nagyvezetelmi iparos. Jegyző: Hankovits György bankhivatalnok.

3. Szociális szakosztály: Elnök: Jakab Viktor. Titkár: dr Molnos Ernő ügyvéd, Belényes. Tagok: Bagossy Sándor, Erdőgyarak, Beregi Sándor dr, Margitta, Bernát Lajos dr, Tenke, Farkas Lóránd, Csokaj, dr Gulácsi Sándor, Székelyhid, Kilner Béla dr, Belényes, Kiss Dávid, Margitta, Kiss Mihály, Belényesujlak, Kocsis Béla, Élesd, Kovács Imre, Szalonta, Nagy Mihály, Örvénd, Nemes István, Diószeg, Szőke Lajos, Bihar, Tunyoghi Emil, Poklestelek, Szendrey Dénes, Margitta, Todor János, Belényes.

A szervezet pénztárnoka: Kovács Sándor ref. lelkész, Tamási. Ellenőrök: Besenyői György, Erdőgyarak, Zathureczky József, Cseke.

A fenti névsor elfogadása után gróf Teleki Pál központi kiküldött üdvözölte a szervezet megalakulását. Hangoztatta, hogy a népközösség fogalma mindnyájunk részéről testvéri munkát kíván egymásért, s ebben a munkában senkise maradhat el a kötelességteljesítésből. Ezzel a nagyjelentőségű alakuló ülés véget ért.

Gazdasági téren: munkavállalási szabadság, úgy magán, mint közvállalatoknál, a nemzeti arányszám eltörlése a kisiparral szemben, magyar munkaszövetkezetek és kollektív műhelyek létesítése.

Kulturális téren: Továbbképző tanfolyamok létesítése, kisebbségi tanoncotthonok állami segélyezése és a tanonciskolákban a magyar tan nyelv bevezetése. A vállalkozóktól visszatartott 20%-nak, melyeket a kormány műhelyalapítások javára szed, úgy osztassék meg, hogy azokból a kisebbségi kisiparosok is részesedjenek, a mestervizsgák letétele alkalmával. Kívánatosnak tartja, hogy az iparos ifjuság együvé tartozási érzésének fejlesztésére a sportot is kapcsolják be.

Miután a fenti programból megállapítható, — mondotta, — hogy ez a program nemcsak hogy nem irányul (még gazdasági vonatkozásban sem) a munkásság ellen, éppen ezért az iparosságnak kell szerepet vállalnia az intellektuális és munkásszaktály között: együtt mű-

Gálffy László S. J.

Isteniúi életünk

A kereszténység programjának lényege az, hogy az Isten fiává tegye az embert. E program alapvetését, következményeit s követelményeit dolgozta fel Gálffy páternek ez a nagyszerű könyve.

Szent István Társulat kiadása.
Ára 172 lei és 10 lei portó.

ködni minden vonalon. A magyar iparosság-
nak és a magyar munkásságnak együtt kell
küzdeni teljes erejével.

és teljes odaadással együttesen har-
coljanak a magyar kisebbségi nemzeti önvé-
delemért.

Pintér István beszédét a hallgatóság köré-
ben nagy lelkesedéssel fogadták és többször
helyeslőleg szóltak közbe. Ezután általános ér-
deklődés közben gróf Teleki Ádám emelkedett
szólásra.

Bevezető szavaiban üdvözölte Nagyvárad
magyar iparosságát, majd beszámolt arról az
országos szervező munkáról, amit eddig vég-
zett. Kiemelte, hogy első és legfontosabb fel-
adat egy átfogó szervezet létesítése, amely a
magyar iparosok országos egyesületében való-
sulna meg. Első feladat az volt, — mon-
dotta, — hogy bejártam Erdély összes váro-
sait és nagyobb községeit, hogy megkérdezzem
az iparosság véleményét, helyesnek tartják-e
ennek a szervnek a megvalósítását. És ami-
ként Várad iparossága egyhangulag és sürgő-
sen kívánta ezen országos intézménynek a
megvalósítását, hasonlóképpen Erdély min-
den városában ugyanezen a kívánság nyilván-
ult meg. Csakis szerveztségünkben tudunk
eredményeket elérni és ha Erdély és Bánság
hatvanezer iparosa meg van szervezve, úgy e
tekintélyes szervezetnek a legmagasabb fóru-
mok előtt is súlya, tekintélye lesz bármilyen
jogos és törvényes kérések előterjesztésénél.
Legfontosabb feladat a hitelkérdés megoldása,
hogy a magyar iparosság is hozzájusson azok-
hoz a kölcsönökhöz, amelyekből eddig csak a
többségi iparosok részesültek.

Eltekintés a tanonciskolák, tanoncotthonok
és továbbképző tanfolyamok felállítására, hogy
ezáltal a magyar iparosság utánpótlását bizo-
síthassuk. Sajnos, a magyar iparosság a nehéz
és nyomasztó viszonyok közt a bomlás útjára
jutott, amely folyamatot meg kell állítanunk,
hogy ezáltal a magyar iparosságot a fenti tá-
mogató intézmények útján újra régi színvonalára
emelhessük s a fiatal iparosságot olyan ismere-
tekben gazdaggá tegyük, mint elődeik voltak.
Iparos lap indítását sürgette, hogy ezáltal ál-
landó kapcsolat legyen az iparosság és annak
vezetői között. Beszéde végén Isten áldását kér-
te a magyar iparosságra és annak munkájára,
hogy egyesült erővel biztosíthassák a szebb és
nyugodtabb jövőt.

Teleki Ádám gróf képviselő beszédét a
hallgatóság nagy tetszéssel fogadta, majd Soós
István megköszönte képviselőtársa értékes föl-
világosító szavait. Az iparosok közül elsőnek
Allnöder Endre mérnök szólalt föl, aki terje-
delmes emlékiratában ismertette a kenyérkérdés
és szabadmunkavállalás kérdését. Boldizsár
Endre szobafestőmester lelkes beszédében a szer-
vezés fontosságát domborította ki. Agárd: Ist-
ván az iparosság sérelmeit tárta fel és kérte a
képviselőket, hogy azok orvoslására minden
főnök telhetőt kövessenek el. Gál kisiparos az
iparosság nehéz anyagi helyzetét ismertette és
a bankok részéről való segélyezését kérte. Tiszai
János iparos-kereskedő szintén a súlyos adóter-
heket tette szóvá, hogy harminchat százalékos
nem létező jövedelem után visel közterheket.
Varga György kályhászmester kifejtette, hogy a
magyar iparosság mindig helyen maradt, dol-
gozott, áldozott, lojális volt, de ellenérték kép-
pen mindig csak a mostoha elbánást kapta.
Hazánkért — mondotta — áldozatot hoztunk,
leszegényedtünk, most abban bízunk, hogy a
kormány, amely jóakaratot és bizalmat helyezett
helyezett kilátásba, meghallgatja kéréseinket
és egyenlő elbánásban fog részesíteni többségi
testvéreinkkel együtt. A Pop Valér-féle tör-
vény megváltoztatását kérjük, mert hiszen ép-
pen a miniszter úr jelentette ki, — folytat-
ta

felszólalását, — hogy az ország állampolgárai
között nincs különbség, mindenki egyforma
kötelességeket kell viseljen és egyforma joga-
kat is élvez. Darabont Gyula szabóiparos a
taxasérelmeket tette szóvá és azok orvoslását
kérte. Ugyazintén javasolta, hogy a kisiparosok
adóinak kivetésénél hallgassák meg a kisipa-
rosság képviselőit is.

Az iparosok felszólalásai után dr Veres
Endre kolozsvári szerkesztő mondott nagyobb
beszédet, amelyben a hallgatóság előtt vázolta
a szervezkedés fontosságát, mert csak ezen ke-
resztül lehet megszüntetni a feltárt sérelmeket.
Ha egyenként járunk panaszainkkal az
illetékes fórumok elé, — mondotta — szavunk
halk és kevés a sikerhez való reményünk, de
ha szervezett tömeg kér, akkor sikerrel fog jár-
ni jogos megmozdulásunk.

— Senkit sem ejtsen tévedésbe az a tény,
hogy az iparosság ügyeinek szószólója — foly-
tatta beszédét dr Veres Endre — egy gróf.
Egy történelmi név viselője ő, aki a gyalupad

mellett tanulta meg szeretni, becsülni, tisztelni
és érettkül dolgozni a munkásságot. Önzetlenül
vállalta a súlyos feladatot, mert érzi, hogy őt
erre történelmi multja kötelezi. Bízának ben-
ne, támogassák őt, mert minden erejével azon
lesz, hogy az iparosság helyzetén javítson és
a magyar iparos és munkástársadalmat arra az
életlehetőségre emelje, amely ezt a társadalmi
réteget munkája, áldozatkészsége és tudása után
jogosan megilleti.

A hatásos beszéd után dr Soós István mon-
dott zárószavakat, amelyben megígérte, hogy
minden erejükkel a magyar kisebbség sorsá-
nak javulásáért, a magyarság boldogulásáért
dolgozik minden magyar képviselő.

— Csodákat ne várjanak tőlünk, heroikus
az a munka, ami reánk vár, de amit meg-
tudunk tenni, azt megteesszük magyar becsü-
lettel, de az eredmények kivívásához adjanak
időt.

A gyűlés tagjai lelkesen ünnepezték a kép-
viselőket, valamint a felszólalókat.

Kéletidő vonult végig Istensegíts bukovinai község fölött

Az elmúlt héten pusztító égháború és jégeső
vonult végig Radăuți megye fölött és Istensegíts
bukovinai község környékén. Amikor a vészjósló
tömött és sötét jégfelhők feltűntek Radăuți város
fölött a mezőkön dolgozó nép rögtön sejtette, hogy
rettenetes ítéletidő és jégeső következik és min-
denki hanyathomlok igyekezett fedél alá mene-
külni. Akik szekérrel tartózkodtak odakint a me-
zön, sebes vágatással igyekeztek a községbe jutni,
a vihar azonban pillanatok alatt utólrte őket. A
gyalogosok lucernaboglyákbán, szénakazlak tövé-
ben kerestek menedéket a felhőszakadásszerű jé-
geső elől. Nehezebb dolguk volt a szekereseknek. A
tyúk- és ludtojás nagyságu jégesőben a lovak meg-
vadultak és eszeveszett száguldózással rohantak
haza szekerestől, kaput, korlátot törve és meg-
sem állva az istállóig. Más lovak pedig, hiába ver-
ték őket, egy lépést sem tettek a jégesővel szem-
ben s a gazdának a szekér, vagy egy-egy fa alá
húzódva kellett megvárnia a vihar és a jégeső el-
vonulását.

Ahol a vihar elvonult mindenfelé rettenetes

pusztítást végzett: a házakról leverte a zsindev
és a cseréptetőt, a fákról nemcsak a lombozatot,
de az ujnyitvastagságu ágakat is letördelte. Ledön-
tötte, egyes helyeken pozdorjává zúzta, szecskává
törte a gabonát is a jég. Istensegíts község határá-
ban hozzávetőleg négyszáz hektárnyi termés pusztult
el s a kár mintegy másfélmillióra tehető, pe-
dig a jégeső Volovăți, Radăuți, Milișăuți, Românești,
Vasilachi, Fenache és Măruți község fölött, vala-
mint Dărmănești egyik részében tombolt leg-
nagyobb erővel, kigyóvonásban húzódtott végig Ră-
dăuți vármegyén és Botosani megye irányában vo-
nult tovább. Ezen a vidéken a lehullott és lavina-
szerűen összefutott és összefagyott jégből még a
késő esti órákban is találtak és mértek meg het-
venkilős darabokat.

Ilyen volt az égháború, amely mindössze hat
percig tartott. Közben azonban egy csepp eső sem
esett csak „száraz jég”, amely puszkagolyó sebes-
séggel vágódott a földre.

A villámcsapás, amely egy pásztorembert meg-
bénített, harminchat juhót ölt meg.

KIÁLTVÁNY

MINDENKIHEZ!

A Dnyesztertől Biharig, a tengertől Szi-
getig, mindenkinek tudnia kell, hogy a
**Colectura Oficială și a
Oficiilor Rurale P. T. T.**
elárusító helyei
GAZDAGSÁGOT HOZNAK
a házhoz.

A 20. sorsjátékhoz, amely
JULIUS 15-én
kezdődik, vásároljon sorsjegyet a
**COLECTURA
OFICIALĂ**
ȘI A OFICILOR RURALE P. T. T.
ELÁRUSÍTÓ HELYEITŐL

A NYEREMÉNYEKET
a nyerteseknek min-
den adólevonás nél-
kül fizetik ki.
A MILLIÓ
MILLIÓ!

Helyi cím:
Nagyvárad, B-dul Reg. Ferdinand 11.

Lengyelország jegyzéket intézett a danzigi szénátushoz

**Nem ragadtatja magát meggondolatlan cselekedetre,
de Danzig német birodalmi bekebelezését nem engedi**

Londonból jelentik: Vasárnap élénk diplomáciai tevékenység folyt az angol és francia államférfiak között. *Halifax* angol külügyminiszter az egész vasárnapot a külügyi hivatalban töltötte és tanulmányozta a különböző kábeljelentéseket. A varsói angol ügyvivő hosszabb telefonbeszélgetést folytatott *Racinszky* londoni lengyel nagykövettel. Az angol sajtó megállapítása szerint *Chamberlain* vasárnap esti rádiószózata nem hagy kétséget Anglia szándékainak komolysága tekintetében.

A *Times* szerint *Beck* lengyel külügyminiszter közölte az angol kormánnyal, hogy Lengyelország nem hagyja magát kihívások által meggondolatlan cselekedetekre ragadtatni, de ha kísérletet tennének Danzigra a német birodalomba bekebelezésére, akkor a lengyelek ellenállnak. A *Times* diplomáciai levelezője arról is ír, hogy francia és angol részről *Beck* külügyminiszter biztosították Anglia és Franciaország haladéktalan segítségéről. London és Párizs Danzig helyzetének erőszakos megoldását Lengyelország függetlenségét fenyegető cselekedetnek tekintené.

Londonból jelentik: A lengyel kormány a hétfői nap folyamán jegyzéket intéz a danzigi szénátushoz és abban felvilágosítást kér a szabadesapatok megalakítása és bizonyos katonai intézkedések ügyében.

Danzig ügyében a közeljövőben se fenyegetnek válságos események

Párizsból jelentik: Bár a francia közvélemény valószínűnek tartja, hogy Danzig ügyében a közeljövőben sem fenyegetnek válságos események, mégis az angol-francia diplomácia minden rendelkezésére álló eszközzel igyekszik meggyőzni Németországot arról, hogy a két nagyhatalom adott esetben valóban haladéktalanul fegyvert fogna Lengyelország érdekében.

A danzigi németek várják a felszabadítást

Danzigból jelentik: *Forster* körzetvezető egy Diegenhofban tartott gyűlésen, a nemzeti szociálista körzetnap befejezése alkalmából beszédet mondott. Beszédében hangoztatta, hogy a bekerítő hatalmak a népek önrendelkezési jogáról általuk felállított elmélet ellenére készek háborúba menni azért, hogy a jog továbbra is jogtalanság maradjon és inkább kiszolgáltassák Danzigot Lengyelországnak, mint hogy teljesítsék Danzig népének az óhaját, hogy visszatérhessen a birodalomhoz. Ebből azt a következtetést kell levonnunk, hogy nekünk

is Angliának és szövetségeseinek erőszakos politikáját kell követnünk. Mi danzigi németek megállapítjuk, hogy Németországhoz akarunk csatlakozni és vissza is térünk a birodalomba. Nálunk a vezér szavának nagyobb súlya van, mint a világ összes hisztériás sikoltozásának és háborús uszításának együttvéve. Nem veszítjük el nyugalmunkat. Danzigot semmiféle fenyegetés sem tudja megfélemlíteni. A német lakosság egy emberként áll a vezér és Németország oldalára és kész minden áldozatra.

Az olaszok szerint Danzig szombat óta Németországhoz tartozik

Rómából jelentik: Az olasz lapok foglalkoznak a danzigi szénátus hivatalos lapjának szombat reggeli vezércikkével és megállapítják, hogy Danzig szombat reggel óta Németországhoz tartozik. A népek önrendelkezési joga alapján többé senki sem szólhat bele a Németország és Danzig közötti viszonyba, mely ma már Németország belügye.

VI. György angol király szózata a polgári légvédelem önkénteseihez

Chamberlain miniszterelnök rádióbeszédben közölte a szót, s ismét a támadások elleni készenléletet hangoztatta

Londonból jelentik: György király vasárnap délután a Hyde-parkban szemlélet tartott a polgári légvédelem 20 ezer önkéntes felett. *Chamberlain* miniszterelnök este rádióban közvetítette a király szózatát az új milícia újoncaikhoz.

— Az uralkodó szózatában hangoztatta, hogy az előkészületek célja nem háborús kihívás, hanem a béke fenntartása. Még meg van a remény, hogy a németek megtanuljanak barátságban és összhangban élni egymással.

Chamberlain a szózat közvetítéséhez még a következőket fűzte hozzá:

— Válságos és veszedelmes időben élünk. Mi békés nemzet vagyunk. Nem akarunk senkivel sem civódnni, de ebből senkise juthat olyan téves föltételezésre, hogy adott esetben nem akarunk, vagy nem tudunk ellenállni a támadásnak, mely bennünket, vagy azokat az országokat érné, amelyek függetlenségének megvédésére köteleztük magunkat.

A *Popolo d'Italia* szerint sem Párizsnak sem Londonnak nincs joga beleszólni Danzig ügyébe és még kevésbé háborús ok az, ha Danzig meghívására *Hitler* kancellár dönt a szabad állam sorsáról.

Milliárdos veszteségek a londoni és amerikai tőzsdén

Rómából jelentik: Az olasz lapok szerint a londoni és amerikai tőzsdén az utóbbi napokban sokmilliárd uszott el. Azok az angol és amerikai vállalatok, amelyek a danzigi, tiencsini és moszkvai problémákban érdekeltek, olyan veszteségeket szenvedtek, hogy sok vállalat összeomlásától lehet tartani.

Megoldás Danzig német és lengyel viszonya rendezésére

Párizsból jelentik: A francia lapok az angol király rádióüzenetével foglalkozva egyöntetűen megállapítják, hogy Anglia, akárcsak Franciaország erőlyesen szembeszáll minden kihívással. Hangsúlyozza a francia sajtó, hogy az angol király üzenete figyelmeztetés a német birodalom számára.

Londonból jelentik: A *Daily Telegraph* a danzigi helyzettel foglalkozva azt írja, hogy *Hitler* már nem gondol Danzigra akár külső, akár belső ténykedések útján való csatlakoztatásával. A lap szerint *Hitler* meg fog elégedni azzal, hogy Danzig polgárait német állampolgároknak jelenti ki s ezzel igazolja magát a felzárkózott lakossággal szemben. Egyebekben azonban Danzig továbbra is megmarad szabad állammal s megtartja addigi nemzetközi kapcsolatait Lengyelországgal.

Londonból jelentik: A londoni lapok arról adnak hírt, hogy *VI-ik György* király rövidesen újabb külföldi útra indul. A király legközelebbi útja során Egyiptomba látogat el.

A moszkvai tárgyalások és Hollandia

Londonból jelentik: A Reuter jelentése szerint félhivatalos londoni körök a vasárnapi moszkvai tanácskozásoktól a tárgyalások befejezését várták. Ez azonban még nem történt meg. Az új családias ellenére a helyzetet nem szabad túlságosan tragikusan fölfogni. *Molotov* ígéretét, hogy a javaslatot kormányja megvizsgálja, úgy tekintik, mint egy lépést előre.

Amszterdamból jelentik: Hollandiában nagy izgalmat keltett annak kipattanása, hogy Hollandia is ama államok közé tartozik, melyek érdekében Anglia és Franciaország szavatosságot akar Oroszországtól. A *Nieuwe Rotterdammer Courant* nyomatékosan tiltakozik az ellen, hogy Hollandiát idegen hatalmak sakkhúzásának tárgyává tegyék. Anglia és Franciaország — írja a lap — egy harmadik hatalommal tárgyaltak, de nem értesítették magát a holland kormányt, mert tudják, hogy Hollandiában éles elutasítást váltana ki minden ilyen kísérlet. Hollandia senkitől sem óhajtott szavatosságot és nem kívánja egy nagyhatalmi csoport tárgyalásainak tárgyává tegyék. *Hollandia természetesen védekezni fog, ha komolyra fordul a dolog, de ellenségnek tekintené mindazokat, akik felkérés nélkül holland fennhatóság alatt álló területre lépnek.*

Papen volt kancellárt a német birodalom különleges megbízatással Moszkvába küldi

A francia lapok most már maguk cáfolják azt a hírt, hogy *Hitler* kancellár július második felében Danzigba utazik. Ugyanakkor a francia félhivatalos azt jelenti, hogy a német birodalmi kormány *Papent* Moszkvába akarja küldeni különleges megbízatással.

A Krakatau-tűzhányó ismét háborog. 1883-ban 40 ezer embert pusztított el egy kitörése. Most a tenger színe alatt nyit magának újabb krátert, amint képünk is mutatja.

Lengyel korridor vagy Pomorze vajdaság

Földrajz, történelem és nemzetiségi viszonyok

A lengyel korridor a békeszerződések óta általánosan elfogadott és használt fogalom talán minden polemikus él nélkül. A békeszerződések Lengyelországot érintő részei is korridorra, tengerhez kivetítő utra utalnak a területtel kapcsolatban. A lengyel közigazgatásban úgy szerepel, mint Pomorze vajdaság, a régi Pomerán vajdaság nevének és történelmi hagyományának az örököse. A háborúelőtti német neve: Pomerellen. Egyébként Lengyelország észak-nyugati csücske, tengerparti vidéke a Visztula felső szakaszának mindkét partján. A tulajdonképeni korridor a vajdaságnak az északi része, amely a Német Birodalom és Danzig szabadváros között fut ki a Balti-tengerig. Területe 16 ezer 386 négyzetkilométer. Lakossága az 1931-es általános lengyel népszámlálás adatai szerint 1 millió 80 ezer. Gazdaságilag — ez igen fontos a vita szempontjából — a lengyelek szerint teljesen azonos jellegű Kelet-Poroszországgal, a németek szerint pedig kiegészítő része Kelet-Poroszországnak.

A nemzetiségi megoszlás az 1910-es porosz népszámlálás adatai szerint 57⁰/₀-ban lengyel és 43⁰/₀-ban német és más nemzetiségű. Ez az arány azonban az akkori közigazgatási beosztás keretében és — különösen a lengyelek szerint — a porosz nyomás beszámításával bírálandó el. Pomerellen akkor Nyugat-Poroszország 25.245 négyzetkilométernyi területre volt. A Német Birodalom mai Pomerániája a Rügen-szigetektől kezdve (Stettin-Köslin-Stolpmünde) a lengyel határig húzódik a Balti-tenger partvidékén. Egy 1921-es hivatalos népszámlálás a mai Pomorze vajdaságban már 81⁰/₀-os, egy másik 1926-os nem hivatalos népszámlálás 91⁰/₀-os az 1931-es általános népszámlálás pedig 89,9⁰/₀-os lengyel többséget állapít meg.

Ha a lengyelek az 1910-es adatokat a porosz nyomással magyarázzák, ugyanezt teszik a németek a mai népszámlálás eredményeivel. A lengyelek viszont azt állítják, hogy a német népesség önkéntesen hagyta el Pomorze vajdaságot és ezzel behínytotta, hogy sohasem volt szoros kapcsolata ezzel a földdel. A német arányszámot a világháború előtt a tisztviselő és katona rétegek emelték fel. A lengyeliség zömét viszont a földművesek, munkások és a középosztály alkotja. A lengyelek még azt is szeretik hangoztatni, hogy a poznańi és szleziai vajdasággal együtt épen Pomorze a nemzetiségi szempontból legtisztább lengyel területre.

A nemzetiségi kérdéshez tartozik még a kasubok kérdése. A kasubok egy 140 ezres nemzetiségi csoport épen a korridor északi csücskében, tehát a lengyelek legérzékenyebb pontján. A németek erősen vitatják a kasubok nemzetiségét, a lengyelek azonban a közös szláv jellegre és különösen a kasubok lengyelül magatartására hivatkoznak.

A háborúelőtti Poroszország egyik tartományából, a történelmi Pomerániából alakult ki tehát a békeszerződések után a birodalmi Pomeránia, a lengyel Pomorze vajdaság, az ú. n. korridor és Danzig szabadváros. Danzig és a birodalmi Pomeránia nemzetiségi szempontból nem is vitás területre. Itt a németek fölényes többségben és kompakt egytömegben élnek. Danzig nem is ilyen címen áll a vita központjában. A lengyelek ugyan régi történelmi jogokat is hangoztatnak, de inkább földrajzi helyzetére, a Balti-tengerre nyíló szabad kapura, ezen keresztül a nyugati országokkal és a tengerentúlal való szabad érintkezés szükségességére hivatkoznak. A tengerre nyíló kapu egyébként Danzigtól nyugatra fekszik, a vajdaság északi, átlag 40 km-es szélességű nyúlványa, amelynek új, modern kikötőjét, Gydyniát friss építésű vasútvonal köti össze Lengyelország belsejével. Ez a vasútvonal a Krakó melletti Katowicéktól, tehát egészen a déli határtól indul ki. Az igazság azonban az, hogy Gydynia és szűk folyosója Danzig és környéke nélkül alig jelentene valamit a lengyeleknek akár gazdasági, akár politikai szempontból. Gydynia egyedül nem biztosíthatja Lengyelországnak sem gazdasági függetlenségét, sem stratégiai biztonságát.

A lengyelek a vita lényegére tapintanak és ta-

lán legmeggyőzőbb érveket fejtik ki a következő tételben: Lengyelország 35 milliós állam, amelyet földrajzi fekvése a Balti-tengerre utal; egy 35 milliós államot alkotó népnek pedig joga van gazdasági függetlenségét és ezáltal független állami létét biztosítani annál is inkább, mivel történelmi jogok bizonyítanak mellettük és a vitás terület — szerintük a Pomerán vajdaság, általánosan ismert elnevezés szerint lengyel korridor — kétségtelenül lengyel jellegű, legalább is a békeszerződések követő népszámlálások adatai szerint.

A lengyelek nem hangozthatják olyan következetesen a kérdés nemzetiségi oldalát Danzig szabadváros tekintetében. Ez az 1900 négyzetkilométernyi kis állam, amelynek félmilliónyi német lakosát a Népszövetség védnöksége alatt kormányozták, elvitathatatlanul német jellegű. A lengyel követelés Danzigra vonatkozólag így a jelenlegi helyzet további fenntartása, vagyis a népszövetségi protektorátus és ennek a keretén belül biztosított lengyel gazdasági és politikai érdekek változatlan biztonságára. Ezzel szemben áll a németek nemzeti önérzete, az önrendelkezési jog hangoztatása és az annyit hangoztatott békeszerződési sérelmek orvoslására való hivatkozás.

Érdekes lesz azt megjegyezni, hogy a vitában álló felek váltakozó következetlenséggel sorakoztatják fel érveiket és ellenérveiket. A németek

Gazdasági érdekek és közlekedési utak

Sokkal mélyebbre hatolhat a kérdésben az, aki a gazdasági oldalát vizsgálja és a két fél gazdasági érdekeit hasonlítja össze. A gazdasági szempontok vizsgálatára már csak azért is tanulságos, mert megvilágítja a korridor-vajdaság vita igazi alapját. Rámutat arra, hogy a vita csak az elnevezés és nem a lényeg körül mozog. Mert sehol sem igazolódik annyira a korridor elnevezés, mint épen gazdasági szempontból. A lengyel-német viszály alapja pedig főképpen lengyel oldalról gazdasági természetű.

A lengyelek Pomorze vajdasága történelmi, néprajzi és közigazgatási alapon lehet vajdaság, gazdaságilag azonban a tengerhez vezető korridor — folyosó, — amely mint a lengyel gazdasági élet főútja, szabadon torkollik bele a nyugateurópai és tengerentúli gazdasági életbe. 1933-as statisztika szerint átlag 13 millió tonnányi lengyel kivitel és behozatali áruforgalom bonyolódott le évenként ezen a korridoron keresztül 1927 és 1932 között. Az orosz, román és csehszlovák (1933) tranzit-forgalom is meghaladta a félmillió tonnát. Ez a forgalom azóta csak növekedett. Ez a forgalom Danzig és Gydynia között oszlik meg körülbelül 5:2 arányban. Kétségtelen tehát így a balti lengyel folyosó vagy ha úgy tetszik Pomorze vajdaság, fontos gazdasági szerepe Lengyelország számára. A korridor elnevezés ellen már csak azért is kár hadakozni, mert gazdasági alapon Danzigot is magába foglalja, míg a mai Pomorze csak a Gydyniához vezető nagyon is elszűkülő sávot jelentené csak.

A németek gazdasági szempontjai különösen a Birodalom és Kelet-Poroszország izoláltságára és a közlekedési kérdésekre vonatkoznak. Szeretnek még arra is hivatkozni, hogy a feldarabolatlan Pomeránia természetes gazdasági kiegészítője volt Kelet-Poroszországnak.

A közlekedés a Birodalom és Kelet-Poroszország között valóban a kezdettől fogva probléma volt. Már a békeszerződésben is külön pontok foglalkoznak vele. Az ezt követő években pedig 160 egyezményt kötnek leginkább ilyen vonatkozásban, igaz, hogy csak kilencvenet ratifikáltak belőlük.

A lengyelek jogosan hozzák fel, hogy Kelet-Poroszország tengeri uton kényelmesen megközelíthető a Birodalom észak-tengeri kikötőiből. Mégis a tengeri áruforgalom a vasúti tranzit áruforgalomnak csak 12⁰/₀-at képezi, a személyforgalom pedig még egy százalékát sem. Ez azt bizonyítja, hogy a balti lengyel folyosó közlekedési szempontból nem jelent akadályokat Kelet-Poroszország számára.

Kölesönös német-lengyel egyezmények alap-

nemzetiségi alapon nyugvó danzigi követelésére a lengyelek főképpen gazdasági és államérdekei ellenérvekkel felelnek; a lengyelek pomerániai nemzetiségi érveire a németek szintén gazdasági ellenérveket hoznak fel és pedig Kelet-Poroszország gazdasági izoláltságát és megcsönkítését. Erre a lengyelek ismét nemzetiségi és történelmi érvekkel felelnek. Ilyenkor szokták felhozni azt, hogy a régi Pomeránia 960 óta 666 évig tartozott Lengyelországhoz és csak 146 évig Poroszországhoz; azt is, hogy Kelet-Poroszország tulajdonképen szláv tömeg közé beékelte mesterséges német gyarmatosítás eredménye és gy semmi joga sincs az összefüggés jogcímén „folyosót” követelni a pomerzei „vajdaság” területen keresztül. A lengyelek gazdasági érveit a németek nemzetiségi érvekkel akarják egyensúlyozni. Szerintük a „folyosó” hű nemzetiségi képét csak egy összefogó mérlegelés adhatja meg. Eszerint nem lenne tehát helyes csak a lengyel közigazgatási körzetet, a mai Pomorze vajdaságot nemzetiségileg elemezni, hanem Danzig szabadvárossal és a poznańi vajdasággal együtt kell a folyosót a Birodalom kompakt német tömegében meglátni és így megvizsgálni. Ez a vizsgálat egy vízintere német nemzeti „korridor” alkotna, amely Kelet-Poroszországot hozzáköti a Birodalomhoz.

Ez az elgondolás mutatja, hogy nem is olyan veszedelmes a „korridor” elnevezés, bármennyire is tiltakoznak ellene a lengyelek. Hiszen bár-hogyan nézzük a Pomorze vajdaságot, úgy földrajzilag, mint néprajzilag legjobban a folyosóhoz hasonlít, amely a két oldalról szorító németiség között tartja a Balti-tengerre nyíló lengyel kaput. A németek szintén ilyen nemzeti folyosóra hivatkoznak, csak hogy vízintere irányban, Kelet-Poroszországot felé. Ha a tulajdonképeni „folyosó” és Danzig, sőt Poznań német elemeit ugyanezen területnek lengyel elemivel összehasonlítjuk, a két „folyosó” körülbelül olyan képet ad, mint egy modern szobafestő egymárafüvött színhasábjai.

ján 16 vasútvonalon bonyolódik le a német tranzit forgalom mindenféle utlevél és vámkötelezettség nélkül. Ezekből a vonalokból csak kettő megy át a korridoron. A többi vonalak vitán kívül álló lengyel területen haladnak át.

A kedvezményes vonalokon 1933-ban 12 pár vonat közlekedett naponként, tehát a háborúelőtti vonatok háromszorosa. A lengyelek szívesen hivatkoznak arra is, hogy *Hindenburg* marsall szintén a korridoron keresztül utazott neudeeki birtokára minden előzetes bejelentés nélkül. Ilyen értelemben foglalkozott a tranzitviszonyokkal a német vasútak egyik főtisztviselője, dr. *Holtz*. Szerinte Kelet-Poroszország izoláltsága gyakorlatilag érezhetetlen a közlekedés teljes megszervezése következtében.

A háborúelőtti és háborús poroszországi forgalom is tetemesen megnövekedett a közbeékelődött folyosó dacára is. 1925-ben 15⁰/₀-os, 1927-ben 71⁰/₀-os és 1929-ben 99⁰/₀-os volt ez a növekedés.

Az 1927—32-ös időszakban átlagos évi 4 millió tonna volt az áruforgalom a priviligiosus vonalokon. Ebből csak másfélmillió a tulajdonképeni korridoron, míg két és fél millió vitán kívül álló lengyel területen keresztül haladt át. Ehhez hozzá kell még számítani a Pomorze vajdaságon keresztül haladó országutakat és a bydgoszezi csatorna, valamint a Visztula forgalmát.

Ez a rövid fejtegetés a német-lengyel viszály tárgyilag megvilágítására törekszik. Egyébként olyan sokoldalú a kérdés, hogy az állásfoglaló szót nagyon nehéz lenne kimondani. Az érvek és ellenérvek felsorakoztatásában annyi sok a szenvedély, elfogultság, egyoldalúság, hogy a napi sajtóban leginkább csak ez tükröződik vissza. Ha mégis ki kellene mondani egy határozott szót, akkor talán legsúlyosabban a lengyel gazdasági és ezen keresztül a politikai és kulturális önállóság érve esik a mérleg serpenyőjébe. Ez a kérdés azonban nincs szükségszerűen összekötve határozott politikai alakulattal. Békés egyetértés és egymás érdekeinek kölcsönös elismerése a féltve őrzött „korridorból” együttműködési érintkezéspontot teremthet. Ha jelenleg távol is állunk egy ilyen képlettől, mindenestre nem szabad lemondani a lehetőségről.

(A felhasznált adatokat különböző földrajzi és gazdasági statisztikákból és a torunji (Pomorze) Balti Intézet olasznyelvű ismertető kiadványából vettem).

Polyák István

Józseffalváért

A tudósok sokat vitatkoztak már azon, hogy mi is a népközösség. Abban azonban többnyire megegyeznek, hogy élő szervezet.

Minden vitánál többet ér az, amit Józseffalva tragédiája után olyan boldogító önérzettel tapasztaltunk: a romániai magyarság élő, szerves közöség. Hiszen az élet legcsalhatatlanabb jele az, hogy az egész szervezet a megsérült tag segítségére siet. Együttérés, gyors segítség, áldozathozatal ennek a gyakorlati megvalósítása.

Most magyar néptest újabb szerves tagjai jelentkeztek segítségükkel. Az alvinci katolikus és református hívek, a gyertyámosi dr. Pethő-téglagyár, a zimándújfalu és a monospetri katolikus hívek és az érsemlyéniek küldték el szerkesztőségünkhez magyarságuk kézzelfogható bizonyítékát. A Pethő-téglagyár pénzadományán kívül egy vagon eserepet is felajánlott a józseffalviaknak.

Ezek az újabb adományok legyenek biztatások és jópéldaadás azoknak, akik még nem jelentkeztek segítségükkel!

Tegnap július 2-iki lapszámunkban lenyugtázott Breitmeyer József és neje részéről eszközölt 1292 lej aradi gyűjtés részletezése:

Kényi Mátyás, kereskedő	100
Gumibehozatali cég	100
Jakob Scharfstein	100
„Cosmos” szállítási vállalat	100
Gluttig József	50
Klein Sándor	100
Lehrer Jakob	100
Breitmeyer Józsefné	100
T. P. orvos	50
Binder Károly	100
B. R., tisztviselő	30
Berecz János, építész	200
Hunyadi Antalné	20
N. N.	12

10 leit adományoztak: Batrin Dánielné, N. N., N. N. 30
Dr Ackermanné, Pécska 100

Újabb adományok:

Eddig befolyt adományok:	277.112
Július 3-án a következő adományok érkeztek:	
Biharsályi Hitközség	50
Komzsil Alajos, Püspökfürdő	200
Krisztus Király nevében, N.-Várad	100
N. N. Szent Katalin nevében	100
N. N., Nagyvárad	30
Taschek Ernő, Brassó	100

Özv. Bottyán Péterné, Nagyvárad 100
Dr Miskolczy Albert, Nagyvárad 100

Ersemlyéni római katolikus plébánia gyűjtése:

Liszkovics Annus	30
Pál Lászlóné	50
Juhos Imréné	80
Özv. Erőss Zoltánné	50
Bordás Ilonka	30
Fráter Anna	100
Horváth Kálmán	200
Mayer Ilona	50
Fráter Kata	50
Goldis Joan, jegyző	50
Babos Mariška	50
Bokor Istvánné	50
Gyetkó Mihályné	30
Nagy Gáborné	50
Özv. Fráter Lórándné	200
Zumpfe Ferenc	50
Lukács László gazd. gyak.	100
Mayer Károlyné	100
Gábor Józsefné	60
B. Szél Sándorné	100
Tácsik Elekne	50
Fráter Mária	50
Czibalmos Anne	100
Czibalmos Lajos, lelkész	100
Szent Antal-persely	100

20 leit adományoztak: Takács Jenőné, Mezey Béla, Dámács Joan adóhivatalnok, Adáin Lajos ref. tanító, Párványin Ferencné, Takács Ilona 120

15 leit adományoztak: Csobán Istvánné 15

10 leit adományoztak: Özv. Drimus Péter, A. Nagy József, Tóth János Kisebb adományok Ersemlyénről 120

Dr Pethő Téglagyár gyűjtése, Gyertyámos, (Temes megye):

Winter Gusztáv, tisztviselő	100
Enyedy József	50
Török Béla	100
Bokor József, gépész	100
N. N.	50
Szabó Péter	100
Dr Pethő Téglagyár munkásai	639
Török Béláné	61

Szilágyosmlyó:

Páskuj NelM	100
Özv. Véber Ferencné	30
Szika István	100
Bött Irma	50
Krisán Gyula	100

Monospetri római katolikus plébánia gyűjtése:

P. I.	100
Potari Kálmán	50
Taure Sándor	50
Takács József	50
Zelina János	100
Baróthy Balázs	50
Id. Hajas János	500
Varjú Benő, plébános	500
Potári Pál	50
Szent Antal-persely	263

20 leit adományoztak: Vissnyei Gyuláné, N. N., N. N., Vojticsek Andrásné, Cseppentő András, Karetka Mihályné, Takács József, Sebe Imre, N. N., Blaskó György, Potári Mihályné, Dunai János, Kovács Aranka 260

15 leit adományoztak: Szász László, Kreszacs József 30

10 leit adományoztak: Madó Istvánné, László Márta, Bák Istvánné, Schek György, Takács Ferenc, Schek János, Janesek Gyula, Emberger E., Schek György, Nagy József, Musák József, Csuzi Józsefné, Dunai József 130
Egy iskolás gyermek 8
Kisebb adományok Monospetriről 51

Az alvinci római katolikus és református vallású hívek gyűjtése:

Bikfalvy István, plébános	100
Szekey László, nyugdíjas	500
Fritsch Mihályné	10
Kammla Brunó	50
Jakabfy	10
Lossady Jánosné	50
Szász Ferencné	19
Fritsch Ferenc	20
Bardócz Lajosné	40
Risa Géza	20
Tölgyes Mátyásné	20
Schunn Hans, gyógyszerész	20
Gestalter Károlyné	10
Waller Lajosné	40
Kammla János	50
Eiben Sándor	20
Szótis Mária	50
Benedek Károlyné	100
Dr Vajda Zsidor	20
Kovács Károly, ref. esperes	100
Suciu Miklósné	10
Nagy Sándor	100
Gergely Béla	30
Teleky Gábor	100
Hirsch Józsefné	20
Vargha Sándorné	20
Pásztoky Ödön	50
Péterffy Andor	12
Koller Sándor	100
Özv. Orbán Ferencné	20
Fekete Lajosné	150

A zimándújfalu római katolikus plébánia gyűjtése:

Római katolikus hitközség	100
Róm. katolikus templom pénztára	100
Szent Antal pénztára	100
Rózsafüzér társulat	100
Zimándújfalu leányok Oltár-egylete	100
Zimándújfalu férfiak Credo társulata	50
Zimándújfalu gyermekek „Kis apostolok” társulata	30
Zimándújfalu szent Ferenc III. rendi tagok	50
Zimándújfalu Szövetkezettől	100
Zimándközi római kat. templom pénztára	100
Zimándközi szent Antal pénztára	50
Dr Stéger Sándor zimándi lelkész	100
Gantner Simon	50
Albert M. Terézia	50
Mandl Nándor	50
Kovács István	50
Soós Mihály	50

Összesen: 286.934

Szolgálatos gyógyszerárak Nagyváradon:

Kedden a következő nagyváradai gyógyszerárak tartanak szolgálatot:

Mátyás király, Str. Vlăhuța No. 46. Telefon 21-34. (Ajtay).

Irgalmasok, Boulevardul Regele Ferdinand 27. Telefon 14-84.

Minerva, Piața Unirii.

Sabina, Piața Mihai Viteazul. Telefon 16-44.

Salvator, Str. Alexandri. (Németh). Telefon 16-07.

A NYEREMÉNYEKET

a nyerteseknek minden adólevonás nélkül fizetik ki.

A MILLIÓ MILLIÓ!

AURORA

ELÁRUSÍTÓ HELYEI

„BANCA UNION” Nagyvárad, B-dul Reg. Ferdinand 1.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

FLÓPIZETESI ARAK: Boldog: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr Sulyok István.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint várható időjárás: Keleten szél és zivatarok, más helyen felmelegedés várható.

Dr Mrazek Broniszláv Viktor halála. Temesvár. Saját tud. Dr Mrazek Broniszláv Viktor ismert fogorvos hetven éves korában szívizérlődésben váratlanul elhunyt. Mrazek Lembergből származott el és a háború alatt a temesvári katonai kórház helyettes parancsnoka volt. A helybeli belvárosi hitközség életében tevékenykedett és sokoldalú munkásságot fejtett ki, mint a temesvári háztulajdonosok egyesületének igazgatója is. Számos akcióját országos viszonylatban bonyolították le. Felesége, született Zimmerer Erzsébet, leánya, Propst János ismert ügyvéd felesége és kiterjedt rokonság gyászolja. A rokonság közé tartozik Pacha Ágoston dr megyéspüspök is.

ZÜRICH ZÁRLAT: Párizs 11.74³/₄, London 20.76¹/₂, Newyork 443³/₈, Brüsszel 75.40, Milánó 23.35, Amszterdam 235.55, Berlin 177.92¹/₂, Szófia 540, Prága 15.05, Varsó 83.50, Belgrád 10, Bucu-rista 325.

DIANA

enyhülést hoz

A BÁNSÁGI KERESKEDELMELI SZÖVETSÉG ÁTVETTE A LLOYD-KLUBOT. Temesvár. Saját tud. A temesi helytartóság területén lévő kereskedelmi testületek szövetsége a szombati nappal átvette a felosztott Lloyd-Társulat által fenntartott Lloyd-klubot. Az átvételt mag a szövetség legutóbbi közgyűlésén bejelentették.

Láposy Erzsébet zenetanárnő nyári szabadságát itthon tölti s néhány tanítványt vállal. Nagyvárad, Str. Simeon Stefan 20.

Gyallai Pap Rózi halála. Székelyudvarhelyen 42 éves korában hosszú, de nagy lelkierővel viselt szenvedés után, a halotti szentségekkel megérősítve, meghalt Gyallai Pap Rózi, Gyallai Pap Dénes volt vármegyei iradaigazgató leánya. Az elhunyt földi maradványait június 30-án d. u. 5 órakor helyezték örök nyugalomra a Str. Octavian Goga 52. számú gyászházba a római katolikus temetőben. Edesapján és testvérein kívül kiterjedt rokonság gyászolja.

Forradalom Bolíviában? Buenos Ayresből jelentik: A Havas-ügynökség ellenőrizhetetlen forrásból azt a hírt közli, hogy Bolíviában forradalom tört ki. Bővebb részletek hiányoznak. A hír ellenőrzésre szorul.

SULYOS KERÉKPÁR-BALESET A HEGY-OLDALON. Nagyvárad. Saját tud. Vasárnap délután kerékpár-baleset történt a hegyoldalon. Brindás János 27 éves vasvári munkás a menaszonyát látogatta meg az egyik szőlőben. Brindás kerékpáron tette meg az utat és amikor visszafelé jött, az egyik lejtős hegyoldali úton a kerékpár fékje felmondta a szolgálatot. Brindás elvesztette egyensúlyát és kerékpárjával együtt belefordult a mély árokba. A fiatalember karján, vállán és mellén szenvedett komoly zúzódásokat, a gép pedig összetört. A szerencsétlenül járt vasvári munkást a sétáló találták meg és egy közelben tartózkodó orvos részesítette első segélyben.

Temetés. Alsózaturocsai Zathureczky Albertné, szül. tasnádi Nagy Ilona 89 éves korában elhunyt. Temetése szerdán délelőtt 10 órakor lesz Hegyközkovácsiban.

Kiss Kató zeneakadémiai növendék, Kiss Károly ref. lelkész leánya, 17 éves korában meghalt. Temetése kedden 6 órakor lesz a Bolinteanu-utca 12. gyászházban. (Erdélyi „Concordia“.)

ÖZV. ZATHURECZKY ALBERTNÉ HALÁLA. Nagyvárad. Saját tud. Vasárnap 80 éves korában elhunyt özv. alsózaturocsai Zathureczky Albertné, született tasnádi Nagy Ilona. Az elhunyt matróna néhai Zathureczky Albert hegyközkovácsi földbirtokos özvegye volt. Magas kora dacára is friss szellemi és testi erőben élt gyermekei körében. Pár nappal ezelőtt betegedett meg és szervezete nem tudott ellenállni a lappangó kórnak. Halálát gyermekei, dr Cziffra Kálmánné, Molnár Jánosné, Zathureczky Klári, Zathureczky Gedeon, Zathureczky Károly és kiterjedt rokonság gyászolja. Igen sok rokona él az elhunyt matrónának Magyarországon, többek között Tasnády Nagy András magyar igazságügyminiszter. Temetését szerdán délelőtt 10 órakor tartják meg Hegyközkovácsiban.

A temesvári piarista liceum 20 jelentkezője közül nyolcan szerezték meg az érettségi diplomát. Temesvár. Saját tud. Két liceumi és egy kereskedelmi iskolai érettségi bizottság vizsgáztat a városban. 275 jelentkező közül 238 sikerrel tette le az írásbeli vizsgát és 37 megbukott. Diaconovici Loga állami liceumban működő bizottság előtt 95 jelölt közül 89 tette le az írásbelit, 6 megvizsgált, akik közül a bizottság mindössze 6 vizsgázott, akik közül a második napon 17 érettségizőből 10 tette le a vizsgát: 4 piarista diák közül 2 és az állami német liceum 13 tanulója közül 8. Végeredményben az érettségire jelentkezett 20 piarista abszolvens közül 8 tette le a sikert a vizsgát. Az állami Carmen Sylva leányliceumban működő bizottság előtt 84 érettségiző jelentkezett, az írásbeli vizsgát letette 69, megbukott 15. A szóbeli vizsgára eddig 36 jelölt került, akik közül 29 vizsgázott sikerrel. Ennél a bizottságnál vizsgáznak a Notre Dame-liceum növendékei is.

A lakásbérlet és az illetékkivetések. A nagyvárad városában megkezdődött az idej illetékek, taxák kivetése. A bizottságok naponta d. u. 4 órakor kezdik a tárgyalásokat s utcák szerint minden illetéket külön-külön állapítanak meg. A városháza kapuja alatt ki van függesztve az utcák sorrendje. Minden bérlet jól teszi, ha azazó irataival a kivetési tárgyaláson megjelenik, mert már az előfokon is eredményt érhet el. Ha a kivetéssel nincs megelégedve a bérlet, úgy nyújtson be fellebbezést. Megjegyezzük, hogy a blanketta-fellebbezések nem jók, mert minden ügyet más és más szempontokból kell megindokolni. A Pérlők Szövetsége részletes felvilágosítást ad a szövetség irodájában, Str. Rimanóczy No. 12.

A négy leánya a belgrádi orvoskongresszuson. Londonból jelentik: Csahai hercegnő, a négy leánya, akit aranyhercegnőnek is hívnak, Budapesten keresztül Belgrádba utazott, hogy ott egy orvosi kongresszuson részt vegyen. A négy leánya, mint ismeretes, egy londoni kórházban ápolónőként működik.

Még e héten megkezdik a nagyvárad új tűzoltó laktanya építését. Nagyvárad. Saj. tud. Megírtuk már, hogy a város vezetősége a régi és a célnak meg nem felelő tűzoltó laktanya helyett egy új, modern, tűzoltó taktanyát építtet. A város az új laktanya helyéül a régi mértékhiatalos épület felbontását és az épületet már le is bontották. A város műszaki osztálya kidolgozta a modern tűzoltó laktanya terveit. A tervek megírták az összes fórumokat és azt a belügyminisztérium is jóváhagyta. A jóváhagyás után a város árlejtést írt ki az új tűzoltó laktanya felépítésére. A versenytárgyaláson a legelőnyösebb ajánlatot Marian Joan, az ismert aradi építész tette. Néhány nappal ezelőtt megérkezett a minisztériumból az árlejtés jóváhagyása. Az építési költségek nyolcemillió leibe kerülnek. Az új tűzoltó laktanya egy emeletes lesz, az épület a hatalmas telek mindkét frontján helyezkedik majd el. Az építési munkálatok, illetékes helyről nyert értesüléseink szerint, még ezen a héten megkezdődnek. Marian építész az új tűzoltó laktanya építésénél nagyvárad iparosokat és munkásokat alkalmaz és ugyancsak itt fogja beszerezni a nagyarányú építkezéshez szükséges anyagokat is.

Nagyváradon is folynak a szóbeli érettségi vizsgák. Nagyvárad. Saját tud. Az érettségi szóbeli vizsgái városunkban is megkezdődtek. Az írásbeli vizsga eredménye, mint ismeretes, az elmúlt évek eredményeihez viszonyítva, nagyon jónak mondható. A Gojdu-liceumban levő bizottság péntek óta vizsgáztatja azokat, akik sikeresen átjutottak az írásbelin. Előreláthatólag a szóbeli vizsgák eredménye is jobb lesz, mint az előző esztendőben. Ugy az elnök, mint a bizottság a legnagyobb jóakaratot tanúsítja a különben kevés számú jelentkezők iránt. A Gojdu-liceum magyar tagozatának jelentkezőire az eddigiek szerint csütörtökön kerül sor. A magyar tagozatból mindössze heten jelentkeztek a mostani érettségire, akik közül kettő elbukott az írásbelin, így szóbelire innen öt magyar fiú került. A Gojdu-liceum román tagozatában öt magyar tanuló jelentkezett érettségire. Közülük egy elbukott. Nagyváradon tehát mindössze kilenc magyar fiú jutott a szóbeli vizsgára. Eddig a leányiskolák, valamint a vidéki iskolák szóbeliztek. Az eredmények a lehető legjobbak. Négyes csoportokban kerülnek a jelentkezők a bizottság elé és egy-egy csoportból a legrosszabb esetben egy lány ha megbukik. Legtöbb csoportban mind a négy sikerrel végez.

A NYEREMÉNYEKET
a nyerteseknek minden
adólevonás nélkül
fizetik ki.
A MILLIÓ MILLIÓ!

A
MERCÜR
ELÁRUSÍTÓ HELYEINÉL

Helyi cím: DACIA BANK Nagyvárad, B-duf Reg. Ferdinand 9

JULIUS 15-ÉN

LESZ A 20.
SORSJÁTÉK
I. OSZTÁLYÁNAK
A HUZÁSA.

VÁSÁROLJON
IDEJÉBEN
SORSJEGYEKET

Az Erdélyi Múzeum Egyesület Gyergyószentmiklósi vándorgyűlése

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület választmányára, még a tavalyi tordai vándorgyűlés díszülésén szóval elhangzott és írásbeli meghívásra, elhatározta, hogy idei vándorgyűlését augusztus 27., 28., 29-én Gyergyószentmiklóson rendezi meg. A Gyergyószentmiklósiak már nagyban készülnek Erdély legrégebbi magyar tudományos intézménye vándorgyűlésének méltó keretét adni. Az előkészítő bizottságban dr. Vákár József örményszertartású római katolikus plébános pápai kamaras elnökletével és dr. Csiby Andor ügyvéd, nyug. városi tanácsos titkári buzgósságával az élen részt vesz Gyergyószentmiklós magyar társadalmának minden vezetőtagja felekezetre és társadalmi állásra való tekintet nélkül. A szűkebbkörű bizottsággal június 22-23-án dr. Kántor Lajos EME-i titkár a helyszínen a vándorgyűlés kivételére vonatkozólag mindenben megbeszélést folytatott és a helyi rendező bizottság gondos és lelkes munkájából ítélve, előreláthatólag a vándorgyűlés az eddig megszokott fényes erkölcsi siker jegyében fog lefolyni. Az EME kiküldöttei augusztus 26-án érkeznek Gyergyószentmiklóstra báró Jósika János alelnök vezetésével. A rendező bizottság dr. Gaál Alajos orvos irányításával műsoros estet rendez a vándorgyűlés tiszteletére.

A díszülési előadást dr. Tavasz Sándor bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztályi elnök tartja „Az ember filozófiai értelmezése” címen, a szokásos közelemben az EME alapítójáról, gróf Mikó Imréről, dr. Balogh Ernő természettudományi szakosztályi elnök mond szerlegbeszédet. A vándorgyűlés alkalmából az EME megkoszorúzza Kassay Lajos volt kanonok, csik-somlyói gimnáziumi igazgató, Görög Joachim volt kanonok, örm. ezertartású római katolikus plébános és dr. Fejér Dávid volt orvos sírját. Mindhárom elvülhetetlen érdemeket szereztek Gyergyó vidékének társadalmi felemelésében s intézményeinek felvirágztatásában. A megkoszorúzáskor megemlékező beszédet mondanak dr. Csipak Lajos, dr. Benke Antal és dr. László Dező.

A vándorgyűlésen a következő előadások lesznek:

I. A Bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi szakosztályi előadásai: 1. Bálint Akos: A székely népdal és egyházi ének fejlődése. 2. Bálint Vilmos: Kaitán-kazula. 3. Bányai Edit: A székely női népviselet. 4. Dr. Jancsó Elemér: Ady. 5. Kelemen Lajos: Gyergyó emlékei. 6. Molter Károly: Nyelvünk szépségei. 7. Reischel Artur: Kölcsey. 8. Dr. Szabó T. Attila: A népiség jelentősége és hatása a művelődésben. 9. Vákár József: A Gyergyószentmiklósi római katolikus és örmény katolikus templomok története. 10. Vámszer Géza: A gyimesi csángók. (Vetített képekkel.)

II. A Természettudományi szakosztályi előadásai:

1. Dr. Balogh Ernő: A Gyilkostó és sorsa. (Vetített képekkel.) 12. Bányai János: Csikszenttamás márványtelepe. (Vetített képekkel.) 13. Dr. Gergely Jenő: Századunk fizikai alapjainak 14. Husz Ödön: A termő talaj élete. (Vetített képekkel.) 15. Dr. Tulogyi János: A Békásszoros. (Vetített képekkel.)

III. Az Orvostudományi szakosztályi előadásai:

16. Dr. Csiky János: Adatok a Gyergyói nép táplálkozásához. 17. Dr. Gaál Alajos: Egy láthatatlan világ hatalom (microorganizmusok). 18. Dr. Kelemen László: Az öregedés problémája. 19. Dr. Koleszár László: Az alkat az egyén életében. (Vetített képekkel.) 20. Dr. Pataki Jenő: Művészet az orvostudományban. 21. Dr. Péterffy Pál: Időjárás és betegségek.

IV. Jog- és Társadalmi tudományi szakosztályi előadásai:

22. Dr. Albrecht Jenő: A társadalmi közönség alapjai. 23. P. Lukács Mansvét: Küzdelem az alkoholizmus ellen. 24. Dr. Oberding József György: A Siculicidium népe. 25. Perjessy János: A Székelyföld szövetkezetei. 26. Venczel József: Adatok Csík vármegye gazdaságtörténetéhez.

A vándorgyűlés ideje alatt a helybeli rendező bizottság különféle kiállításokat rendez, a vándorgyűlés után kirándulás a Gyilkostóhoz.

A déva-telepi új „Szent Antal” templom javára, a templomépítő-bizottság megbízásából Szabó Dömjén dévai ferences atya egy imakönyvet adott ki. — Az imakönyv

„ÉGI LÁNG”

címmel jelent meg. 629 oldal. Ára: 150 lei. Mivel ezen imakönyv tiszta jövedelme az említt templom javát szolgálja, Istennek dicsőségét hirdeti és páduai Szent Antal tiszteletének állít emléket az, ki minél hamarabb beszerzi. — Kapható lapunk kiadóhivatalánál is.

Törökök a Körösparton

Nagyvárad, július hó.
Két utasokkal telt, hatalmas Chevrolete társas gépkocsi állt meg az elmúlt napokban a Fő utcán, a korzó legélénkebb hullámváza idején. A gépkocsik ezt a felirást viselték: Turkiye Turing Ve Otomobil Klübü. Az egyikben még Edirne—Istanbul, a másikon Tekirdağ—Istanbul útvonalat jelző felirás volt olvasható. A kocsik ablakaiból barnaképű fiatalemberek és leányok tekintettek ki barátságos érdeklődéssel a járókelőkre, akik percek alatt nagy csoportokba verődtek a messziről jött s ponyvával letakart podgyászokkal elborított járművek körül.

— Törökök! — örvendezett a korzó népe. Kirándulók.

És percek alatt százak tologtak a két gépkocsi körül; valóságos forgalmi akadály keletkezett a Fő utcán.

A török utasok kedvesen integettek a váradi kíváncsiaknak, s mindenki kinézett valakit magának a tömegből, akivel szóba állhatott. Franciául kezdtek a beszélgetést, azért a váradi közönség fiatalabb nemzedéke nyomult hamarosan előtérbe: diákok, iskolás leányok, akik némi lámpalázzal küzdve próbálták ki a törökökön francia tudományukat.

Kiderült, hogy egészen jól tudnak társalogni. A törökök kivétel nélkül mind folyékonyan beszéltek franciául, — s a váradiak is igyekeztek. Mi öregebb nemzedék németül tudók kerestünk s a kedves muzulmán ifjak mindjárt közölték is velünk, hogy az egész főiskolai diákszállítmányban a két kísérő egyetemi tanárt se véve ki összesen három tudnak németül. Siettek is egy fiatal, kékszemű szőke leányhoz utasítani minket, aki, mondták, mindnyájuk között legjobban beszéli Hitler népeinek Törökországban nem nagyon közkeletű nyelvét.

Meglepő jelenség volt ez a szőke leány az erősen barna, kemény tekintetű türk társaságban. Lehetett volna a kinézésétől heidelbergi diákleány is, vagy valamelyik északnémet kisvárosi Gretchene. Valaki meg is jegyezte, hogy a kisasszonynak a germán vérhez is bizonyára köze van.

Szeretreméltóan közvetlen és igen komolyan érdeklődő volt. Elmondta, hogy az istanbuli autómobilklub és az egyetem pártfogásával indult tanulmányi kirándulásra. Utárujuk: Bulgária, Románia, Magyarország, Jugoszlávia, Görögország és vissza Istanbul. Városok, népek, kultúrintézmények, társadalmi berendezkedések, népszokások, természeti szépségek tanulmányozására, megtekintésére jöttek egyetemi tanárok vezetése alatt. Nagyobb részük egyetemi hallgató még, de vannak közöttük már végzett orvosok, gyógyszerészek, jogászok, mérnökök is; ő maga asszisztens az istanbuli egyetem orvosi karán.

— S hogy tetszik Románia? — kérdezzük. — Mit szólnak Erdélyhez?

Erdély — ez egy kis magyarázatot igényel. De a fiatal hölgy hamar feltalálja magát s miután elismerően nyilatkozott a gyorsan fejlődő fővárosról, nagy igyekezettel keresi a szavakat, hogy megdicsérje Erdélyt. Igen, gyönyörű tájak, szép, patinás városok. Kolozsvár különösen tetszett neki. Várad is kedves, eleven városnak látszik.

Mintha, — mondja, — Kolozsváron tartózkodóbb, komolyabbak lennének az emberek. A váradiak, úgy látom, barátságosabbak.

De a rokonszenves asszisztens kisasszony többet kérdez, mint felel. Végül: ő van tanulmányuton. Apróra kikérdez bennünket: milyen nyelveken beszélünk, milyen iskolánk vannak itt, mik a szórakozásaink, milyenek az ifjúság elhelyezkedési lehetőségei. Egy jókedvű csititól azt is megkérdezi, hogy mit ebédelt ma? ... De mindenekeztől az ifjúsági kérdései érdeklők: Milyen feladatokat lát a fiatal nemzedék, milyen kenyérkereseti pályák érdeklők, milyen arányban érvényesül a női nem ebben vagy abban a szakmában.

Erre bókolunk, megjegyezzük, hogy milyen kedves, modern jelenségek a török kisasszonyok, európai hölgyek, mintha sohase viseltek volna fátyolt öseik.

Mosolyog, de ebben a kérdésben nem bocsájt-kozik részletesebb tárgyalásra. Megint az ifjúságról beszél, a török fiatalok nagy komoly munkavégzéséről. Ma még igen sok idegen, főleg német orvos, mérnök van hazájukban, de a legtöbb helyen egy-egy török ifjú áll asszisztensként mellettük, hogy a jövőben ezek vehessék át a munkát, a vezetést minden vonalon. A szellemi pályák nacionalizálása, értelmiségi önellátásra való törekvés...

Ettől a tárgykörtől már csak egy lépés a nemzetközi helyzet. Politizálni próbálunk, de a török kisasszony tartózkodóan viselkedik. Csak ennyit mond:

— Románia azok közé az államok közé tartozik, amelyekkel baráti viszonyban vagyunk. Mégis firtatjuk az időszerű politikai kérdéseket.

— Mit szólnak a francia orientálódáshoz? Vállat van.

— Örvendenek a Szandzsáknak? Felvidult arccal rábólint.

— S szereti a magyarokat? Mosolyog.

— Hogyne! De többet nem beszél erről a kérdéstről se. Fegyelmезettek.

Mig ez a beszélgetés folyik, mind a két kocsinál nagy barátkozások alakulnak ki. A török kirándulók vezetői szállodákban érdeklődnek elhelyezési lehetőségek felől: van idő erre elég. Egy jókedvű váradi urileány már ott tart, hogy cukrászdába indul egy csinos istanbuli diákkal és netvetve szól vissza társnőjének:

— Csiptem magamnak egy török gavallért.

Erre mások is nekibátorodnak s egy fiatal újságíró fagyaltatni hívja a szőke asszisztensnőt, aki elfogadja a meghívást, jelenti távozását a kocsiban ülő egyetemi tanárnak és frissen kiszáll.

De két török fiatalember is hozzászóvalik kíséretül.

Egyszerű udvariassági ténykedés ez? Vagy a fátyolos korszak veti ebben egy halvány árnyékát vissza? (J. B.)

SZÍNHÁZ

A Thalia színtársulat nagyváradi vendégszereplésének műsora:

Kedd d. u. 6 órakor Idegyere rózsám. Olcsó helyárakkal.

Kedd este 9 órakor: Hazajáró lélek. Szerda d. u. 6 órakor: Via mala. Olcsó helyárakkal.

Szerda este 6 órakor: Műtét. (Tompa Sándor eredeti vígjátéka 3 felvonásban. Az Erdélyi Helikon és a színház pályázatán kiuntetett újdonság. Főszereplők: Fényes Alice, Beness Ilona, Czoppán Flóri, Faludi Márta, Feledi Éva, Rajnai Elli, Nagy István, Tompa Sándor, Kovács György, Mészáros Béla, Bodó György, stb. Rendező Szabados Árpád.)

Csütörtök d. u. 6 órakor: Angyalt vettem feleségül. (Olcsó helyárakkal.) — Este 9 órakor: Műtét.

A színházi iroda közleményei:

Hazajáró lélek. Igazi eseménye a színház nyári ciklusának a Hazajáró lélek bemutatása. A ma már világmárkát képviselő Zilahy Lajosnak ez a legújabb darabja valóban színházi szenzáció. Minden egyes darabjának premierje eseményt jelent a színpadokon, de a Hazajáró lélek olyan hatalmas erkölcsi és publikum-sikert eredményezett, amelyhez hasonlóra alig van példa. A rendkívül lenyűgöző dráma sikerének a titka abban a csodálatosan tiszta irodalmi és mégis megdöbbentő ezüspadi effektusokkal megírt történetben rejlik, amelynek kibontakozását a függöny felgördülésétől az utolsó szóig lélegzetvisszafojtva figyeli a közönség. A lélek misztikus mélységeiből fakadnak fel a csodálatos jelenetek és a szinte háborzongatóan tragikus helyzetek. A Hazajáró lélek fényes külsőségek között, teljessen új és modern kiállításban kerül színre.

Műtét. Szerdán este már újabb bemutató következik. Ezúttal eredeti darabot hoznak a kolozsváriak. Tomcsa Sándornak, az újságolvasó közönség előtt ma már igen előnyösen ismert újságírónak és írónak nagyszerű alkotását, a Műtét című ügyvezetett korrajzat mutatja be a Thalia kitűnő együttese. A Műtét az Erdélyi Helikon állandó drámapályázatának kiuntetett és előadásra ajánlott darabja, amely a kolozsvári bemutatón frenetikus sikert aratott s meséje, valamint egészen mai és aktuális mondanivalói alapján minden valószínűség szerint nálunk egyike lesz a legvonzóbb előadásoknak.

Délutáni előadások. Kedden délután hat órakor az Idegyere rózsám című operett van műsoron, szerdán délután pedig a Via mala szerepel a játékranden. Csütörtökön délután az Angyalt vettem feleségül kerül színre. Mindhárom délutáni előadást természetesen olcsó helyárakkal tartják meg.

Zsufolt karzat

A Thalia Nagyváradon vendégszereplő együttese vasárnap este Szigeti Józsefnek, a nagynevű magyar népszínműrónak a „Vén bakancsos és fia a huszár” című népszínművét eleventtette fel. A fődíszítéskor, az átszó páholyok, mind arról árulkodtak, hogy a város közönségének vajmi kevés köze lehet ahhoz a szellemhez, amit Szigeti József és a népszínmű jelent. Illetve... Illetve nem egészen így áll a dolog! Az erkély és a karzat jegyei mind elkelték s aki figyelmesen szemügyre vette a közönséget, ott látta szorongani az erkélyen és a karzaton mindazokat, akiknek egy egészségesebb társadalmi és gazdasági tagozódás és elosztás esetében, ott lett volna a helyük az üresen maradt zsöllyében s a szomorúan átszó páholyokban. Az elsőgyenedelt, delányalódott magyar középosztály, a keresztény magyar kereskedő és iparos szorult a karzatra és az erkélyre, azok pedig, akik megváltották volna a páholyok és zsöllyék jegyeit — üresen hagyták helyeiket. Minden tiszteltünk és elismerésünk a zsufolt karzat közönségének szól ezalkalommal, amely egyrészt tiszteletét és hagyományait követte, amikor verejtékes szorgalommal összekuporgatott pénzén színházjeggyel vett erre az estére, másrészt pedig eleget tett ama kötelességének, amelyről — különös dolog ez! — a keresztény középosztály kevés, tehetősebb tagjai is nagy előszeretettel feledkeznek meg. Nem láttuk ugyanis és következetesen nem látjuk színházunkban azokat a vezetőket sem, akik általában nagy előszeretettel pályáznak társadalmi és közéleti tisztségekre s másutt mindig az első sorokban szeretnek helyet foglalni!

Pedig ez a színház általában is megérdemelné, hogy látogassák, azáltal pedig igazán sokat veszítenek, hogy nem látják a tegnapi estét előadást. A návságban annyira kedves, népi színekben pompázó játék a maga falusi tarkaságában üdén, illatosan bontakozott ki a színpadon. A számunkra émmár mesévé szépült színmű nyelvezetét Szabados Árpád frissítette fel és dolgozta át helytel-közzel, anélkül, hogy hamvas, szívhétszólón kedves návságát le-törtéte volna. A színészek — dícséretükre legyen mondva — nagy lelkesedéssel, tüláradó jókedvvel játszottak a zsufolt karzat közönségének. Ez a közönség pedig lelkes odaadással gyönyörködött a játékaikban és igazán nem farkadott a tapsokkal. Így történt aztán, hogy színész és közönség egymást lelkesítve egy meleg, hangulatosan szép színházi estében tökéletesen egymásra talált. Ez a lelkesedés és ez a szép hangulat áthidallta azt az ürességet, azt a szakadékot, amely a színpad és a karzat közt tátongott.

Meg kell dícsérnünk a színészeket is érte. Egyedül Krémer Mancsi nem tudott felmelegedni a játékban; unott, közömbös maradt a szép szerep iránt és idegenül mozgott a színpadon. A zenekart Stefánidesz József vezényelte invenciózusan és egy komoly muzsikussal fölényes biztonsággal.

Kerékpár-sport. Nagyvárad Sajat tud. Az „Electrica” által rendezett házi kerékpárversenyt, a Rhédey-kerti pályán, szépszámú közönség előtt játszották meg, a következő eredményekkel: Sprint 1500 m.: 1. Deliman (Electrica) 2 p. 33 mp. Sprint 3000 m.: 1. Nagy (Electrica) 5 p. 27 mp. Staféta 5000 m.: 1. Nagy és Deliman (Electrica) 7 p. 43 mp. Vadász 2x2500 m.: 1. Szónyi. Lassúsági 50 m.: 1. Nagy 3 p. 35 mp. Akadály 2000 m.: 1. Szónyi (Esta-Sun) 5 p. 18 mp.

Nagy sikerrel vizsgáztak Macalik Gabriella növendékei. Nagyvárad. Sajat tud. Vasárnap délelőtt tartotta meg évadzáró hangversenyt Macalik Gabriella növendékeivel. Az Ujságró Club nyári kerthelyiségének üvegterme kiesőnek bizonyult az érdeklődő közönség befogadására. A népszerű zongoraművész nő kis növendékei nagy fejlődésről tettek bizonyosságot s tehetséges játékkal megérdemelt sikert arattak Craciun Doina, Chaura Eva, Dorel Mariann, Givulescu Angi, Horváth Magdolna, Istvánffy Elli, Istvánffy Eva, Katz Klára, Lestyán Károly, Marta Angi, Mudura Dudu, Marta Minerva, Popescu Zoe, Reményi Marianna, Rechesen Irén, Rorica Emanuel, Satu Gabi, Turiceanu Odeta és Wolf Anni. Macalik Gabriellát, a kiváló zongoraművésznőt és pedagógnét a kitűnően sikerült vizsgahangverseny alkalmából a közönség elhalmazta szeretetteljes megnyilatkozásaival.

Kinos fordulat Kolozsváron a 20 milliós útjavítási munkálatok körül

Kolozsvár. Sajat tud. Kolozsvár város vezetősége két évvel ezelőtt 40 milliós kölcsönt vett fel a Postatakarékpénztártól, hogy egyrészt a víz-művel szükségessé vált beruházásokat végrehajtsa, másrésztől lebonyolítsa a régóta esedékesé vált utcajavítási programot.

A kölcsönösszegeből mintegy 20 millió lelt irányoztak elő azoknak az utaknak a kijavítására, amelyen a városközi személyforgalmat lebonyolító társaságkocsijáratok közlekednek. A munkálatokra annak idején szabályszerű árlejtést írtak ki és a versenytárgyaláson az Oláh és Simon utépítési vállalkozás kapott megbízást a 20 milliós utcaburkolási terv végrehajtásához.

A vállalkozások az elmúlt évben minden zökkenő nélkül bonyolították le a munkálatok első részét s erre az évre maradt volna a munka befejező része, mintegy 8 millió lej értékben. Tavasszal valóban hozzá is láttak a munkákhoz és a jelekből ítélve, hamarosan be is fejezték volna,

ha be nem üt a krach. Az elmúlt hetekben az építési vállalkozó cég váratlanul beszüntette a munkát azzal az indokolással, hogy nincs elegendő tőkéje annak befejezésére.

A város vezetését rendkívül kínosan érintette a váratlan fordulat, mert úgy tervezte, hogy még ebben az évben autóbusszjáratokat állíttat be azokon az utakon, amelyek rendbehozatalát elhátározta. Így nem került sor a Maresal Foch-útnak, a Szent Péter-templom mögötti szakasznak, valamint a Donath-út felső szakaszának rendbehozatalára sem.

A munkálatok megszakadásáról Ciortea Victor főmérnök jelentést tett a polgármesternek, aki ennek a hétnak a folyamán hozza meg döntését az ügyben. Valószínűnek látszik, hogy a város érvényteleníteni fogja az utépítési vállalkozóval kötött megállapodását és a hátramaradt utépítésekre új pályázatot fog hirdetni.

SPORT

ROMÁN KUPA

A Rapid FC legyőzte a Venust és a döntőbe került

Bucuresti. 5000 néző, bíró Kroner. A Rapid FC csapatában játszott az ujonnan szerződötött jugoszláv válogatott jobbszélső Sipos is és a mezőny legjobb embere volt. Nagyrészen neki köszönhető a győzelem. A Venusnak nincs szerencséje a Rapid ellen, a bajnokságban egyetlen vereségét szintén tőle szenvedte el. Most 1:0-ás félidő után 2:0 arányban vezetett. Góllövők Sipos és Bogdan.

A Román Kupa döntőjébe tehát a Sportul Studentesc és a Rapid FC került. A döntőt jövő vasárnap játsszák le a fővárosban.

KÖZÉPEUROPA KUPA

Továbbjutott a Ferencváros Ferencváros — Spárta 2:0 (0:0)

Prágából jelentik: 30 ezer néző jelenlétében az olasz Dattilo vezetésével játszották le a második Középeurópai Kupa mérkőzést. A Ferencvárosnak alig voltak esélyei, hiszen a budapesti mérkőzésen a Sparta legyőzte a Ferencvárost — egy góllal és mindenki a cseh bajnok továbbjutására számított. Megismétlődött a tavalyi Slavia—Ferencváros mérkőzés meglepetése. Akkor a Ferencváros Budapesten kapott ki a döntőben, most fordítva Prágában győzött két góllal. A mérkőzés góljait Sárosi dr és Kisely lötték.

A budapesti csapat legközelebbi ellenfele az olasz bajnok Bologna lesz. A győztes a döntőbe kerül.

Megkezdődtek a selejtező mérkőzések a B) liga bajnokok között

Vasárnap megkezdődtek a B) liga bajnokainak selejtező mérkőzései az A) ligába való jutásért. Eredmények:

Temesvár: TMAC—Mures 4:1 (0:1). Szűnetig jobb volt a Mures, de azután felülkerekedett a hazai együttes. A Mures védelme állandóan veszekedett és két „potyagóll” kapott. Góllövők: Reiter 11-esből, Vidresan (öngól), Bücher és János, illetve Giurgiu. A játékvezető durva játékért Modreat és Galgóczit kiállította.

Bucuresti: Unirea Tricolor—Gloria CFR 2:2 (1:1). Nagy meglepetésre a galati csapat döntetlenül úszta meg a fővárosi mérkőzést.

A selejtezők második fordulóját a jövő vasárnap tartják meg Marosvásárhelyen, illetve Galaton. A Mures nem valószínű, hogy behozza a TMAC 3 gólos előnyét, az Unirea Tricolornak pedig most már idegenben kell győznie, ha be akar kerülni az első osztályba.

TEMEVÁR—KOLOZSVÁR VÁLOGATOTT

3:2 (1:2). Kolozsvárról jelentik: 2500 néző előtt játszották le a mérkőzést. Kolozsvár 2:0-ra vezetett Cociuban II. góljaival, amikor Bindea javított. Szünet után Dobay és Ciolac Temesvár részére szerzik meg a győzelmet. Jövő vasárnap revans Temesváron.

KÉT ORSZÁGOS ATLÉTIKAI REKORD KOLOZSVÁRON. Tegnap rendezték meg a kolozsvári kerületi atlétikai bajnokságot, amelyen két országos rekord született. Kalapács-vetésben Bíró KAC 47.53-at dobott. 800 m. síkfutásban Kiss NAC 1:56.7 mp.-et futott.

VÉNUS—UNIVERSITATEA IFJUSÁGI 3:1 (1:0). Bucurestiből jelentik: A Vénus—Rapid meccs előtt játszó le az országos ifj. bajnokság döntőjét, ahová a kolozsvári csapat jogtalanul jutott, mert a nagyváradi bajnokot a liga kiesemlizte a bajnokságból.

Arcárhiedetéseik

Allást nyec

szavanként 2 lei

Ügyesen

dolgozó kézilányokat felvesz Nagy Rózei divatszalon, Nagyvárad, Str. Ciorogariu 21.

Szűgyártó

segédet keresek. Nagyvárad, Str. Alexandri 53. sz.

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

udvari lakás 2 szoba, előszoba, konyha, kamara és bútorozott udvari szoba. Nagyvárad, Str. Bratianu 51.

Kétszobás,

újonnan festett és mázolt utcai lakás azonnalra kiadó. Vajna, N.-Várad, Holban-u. 22.

Különféle

szavanként 3 lei

Harisnya-

szemzedést és bármily nemű harisnyajavítást olcsón vállalok. Nagyvárad, Str. Ion Ghica No. 13.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

MAKLÁRY GYULA asztalosnál, a kir. törvényszék, járásbíróóság és több főiskola szállítójánál, üzletberendezés eladó. Nagyvárad, Sziaroveczky-u. 17.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

fűszerüzletberendezés. Nagyvárad, Cal. Victoriei 43.

FÉNYKÉPEZŐGÉP, Zeiss Ikon filmes, 4 1/2x6 c-mes modern típus, jókarban, olcsón eladó. Nagyvárad, Str. Andrei Muresan Nr. 18.

Befőzni való

kajszin barack, főről szedve, 1 kg 12 lei. Nagyvárad, Tache Ionescu-utca 24.

A Paster-u. 32. számú

Des Escherollea-féle szőlő és ház parcellákra felosztva eladó. Fel-tételek megtudhatók: Uferbach Ervin zárgondnoknál, Nagyvárad, Moldova-utca 17. melletti, Moise Neş új utca 12.